Hun Péter

A fellazítás kortesei

HUN PÉTER

A FELLAZÍTÁS KORTESEI

HUN PÉTER

A FELLAZÍTÁS KORTESEI

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1965

© HUN PÉTER

I. A FELLAZÍTÁSI POLITIKA ÉS SZERVEZŐI

„A KOMMUNIZMUST EGYSZERŰEN EL FOGJUK TÁVOLÍTANI..."

„A kommunizmust egyszerűen el fogjuk távolítani..." Ez a magabiztos kijelentés az amerikai Adolph Berle professzortól származik. Nem most mondta, hanem még 1956 augusztusában, a Szabad Európa Kollégium nyári egyetemén. Megnyitó előadása összefoglalta mindazokat az elgondolásokat, amelyek az amerikai teoretikusok szerint alkalmasak a kelet-európai szocialista rendszerek „fokozatos fellazítására", majd „felszabadítására", a burzsoázia hatalmának „lépcsőzetes" visszaállítására.

Adolph Berle nem magánvéleményét fejtette ki. Reményeiben teljesen osztoztak az amerikai kormánykörök és a hírhedt hírszerző hivatal, a CIA vezetői is. Sőt, ha azt mondjuk, hogy osztoztak reményeiben, túl finoman fogalmaztunk, mert nyugodtan állíthatjuk azt is, hogy A. Berle éppen a CIA megbízásából mondta el beszédét Strasbourg-ban az emigráns politikusok előtt. A professzor 1956–1957-ben a Szabad Európa Kollégium nyári egyetemének elnöke volt és a Szabad Európa Bizottság elnökségi tagja. Ezek pedig enyhén szólva gyanús hivatalok, köztudottan a CIA kreációi.

Adolph Berle nevével azóta is többször találkoztunk a világsajtóban. 1960-tól, mint az Egyesült Államok elnökének befolyásos bizalmasa, a latin-amerikai ügyekben tanácsadója, közvetlen, döntő szerepet vállalt az amerikai monopóliumok latin-amerikai pozícióinak védelmében, az amerikai kontinens legreakciósabb rendszereinek konzerválásában és támogatásában. Része volt a „Szövetség a Haladásért"* program megszületésében, s az Egyesült Államok Kuba-

* Az Egyesült Államok programja Latin-Amerika támogatására. Célja az volt, hogy bizonyos dollársegítséggel, melyet különféle szociális reformokkal kötöttek össze, megszilárdítsák az Amerika-barát rendszereket, elejét vegyék a radikális mozgalmaknak, a kubai példa hatásának.

ellenes agresszív politikájának kidolgozásában és kivitelezésében. A világsajtó egy időben A. Berlét mint Kuba katonai elözönlésének fő szorgalmazóját emlegette. A „Daily Herald" New York-i jelentése szerint 1961 április elején az Egyesült Államok Külügyminisztériumában tanácskozott a reakciós kubai emigráció egyik hírhedt vezérével, Cardonával. Közös elképzelésük az volt, hogy a „teljes mértékű invázió" essen egybe egy kubai belső zendüléssel. (Ez a koncepció teljesen megegyezik a CIA azóta megszellőztetett és kudarcba fulladt számításaival, és sok tekintetben hasonlít a Magyarország elleni 1956-os tervekhez.)

Az Egyesült Államok Külügyminisztériumához közel álló és mindig jól értesült képes magazin, a „Newsweek", az invázió kudarca után azt állította, hogy a kubai kalandot A. Berle szorgalmazta a legerőszakosabban. 1961. május 2-án 200 amerikai lapban jelent meg Walter Lippmann neves amerikai publicista cikke, amelyben a kubai „tévedésért" felelős tanácsadók között szerepel Allen Dullesszal együtt Berle neve is. Szóval ez az a Berle, aki 1956-ban meghirdette az offenzívát a kelet-európai szocialista államok, köztük a Magyar Népköztársaság likvidálására.

Magyarországon mindenki tudja, hogy az imperialisták rendelkezésére álló egész hatalmas propagandagépezet, köztük például az Amerika Hangja és a Szabad Európa Rádió teljes erővel visszhangozta a Berle által megfogalmazott jelszavakat.

PSZICHOLÓGIAI HADVISELÉS

Az imperialista kormányoknak az európai szocialista országokkal szemben kialakított stratégiai és taktikai terveiben jelentős szerepet játszik a pszichológiai hadviselés. E hadviselés lényeges eleme az úgynevezett „fellazító", „liberalizáló" taktika, amely a szocialista rendszerek fokozatos politikai és gazdasági jobbratolására törekszik.

Az Amerikai Egyesült Államokban a pszichológiai eszközöknek nagy múltjuk van a katonai politikában, de a külpolitikában általánosan elismertté csak 1953-ban váltak, akkor, amikor a „lélektani hadműveletek" hatásosabbá tétele végett – az Amerikai Egyesült Államok Nemzetbiztonsági Tanácsának alárendelve – felállították

az Operatív Koordinációs Irodát (Operative Coordination Bureau = OCB). Azóta is ez az iroda tervezi és hangolja össze – a mindenkori elnök személyes irányításával – az Egyesült Államok Külügyminisztériumának, katonai főparancsnokságainak, a CIA-nek (Központi Hírszerző Hivatal) és a USIA-nek (US Information Agency = Amerikai Információs Ügynökség) a „lélektani hadviselés terén" kifejtett tevékenységét.

A pszichológiai háború amerikai szaktekintélyei szeretnék úgy beállítani a dolgot, mintha nem az erőviszonyok eltolódásának kényszere, a háborús kalandok kudarca vitte volna őket ennek a „fegyvernemnek" az előtérbe állítására. James Scott publicista, a „Lélektani hadviselés" c. könyv szerzője ebben az igyekezetében odáig megy el, hogy ókori példákra hivatkozik. Azt állítja, hogy a „pszichológiai stratégia" tudománya nem ismeretlen a történelemben. Szerinte ilyen stratégiát alkalmazott már az asszír Sennaherib, az ókor izraeli hadvezére, Gideon, az athéni Themisztoklész, sőt még Dzsingisz kán is.

Egy ugyanilyen jellegű amerikai könyvnek a szerzője, S. Margolin, aki még az Eisenhower európai főhadiszállása mellett működő, úgynevezett lélektani hadviselés osztályának volt a munkatársa, azt állítja, hogy „azt a szerepet, amelyet valaha a gyalogsági támadás előkészítésében a tüzérség játszott, a jövőben a bomlasztó propaganda fogja betölteni. Ennek a propagandának a feladata abban áll – fejtegeti –, hogy teljesen felbomlassza az ellenséget, még mielőtt a hadsereg valójában akcióba lépne."

Hasonló elveket vall például Brius Sokhart angol politikus, aki hosszú időn keresztül külügyminiszter-helyettes és azt megelőzően a brit propaganda-igazgatóság vezetője volt. Az a véleménye, hogy bár „azok a költségek, amelyeket Anglia a külföldre sugárzott rádióadások finanszírozására fordít, kb. annyit tesznek ki, mint egy közepes cirkáló ára, az adások hatásának értéke felér egy sorhajóhaddal".

A kérdés „irodalmi" múltját és publicisztikai fejlődését mutatja, hogy amíg Truman elnöksége idején az Egyesült Államokban kiadott speciális útmutatók 290 olyan „művet" soroltak fel, amelyek a lélektani háború problémájával foglalkoznak, ma ezen írások száma több mint 10 000-re becsülhető. Az e kérdésről szóló irodalom

szinte elárasztja a könyvpiacot. Az Amerikai Egyesült Államokban több mint 80 különböző intézet működik a lélektani hadviselés módszereinek tanulmányozására és tervezésének elősegítésére. E tudományág megalapozásával és továbbfejlesztésével foglalkozó intézetek működnek az Elnöki Hivatal, a Külügy- és a Hadügyminisztérium, valamint a CIA mellett és védnökségével, továbbá a New York-i Kolumbia Egyetemen, a Harvard Egyetemen és különféle egyetemi tanszékek égisze alatt.

Az úgynevezett tudományos intézetek számára az anyagi fedezetet állami költségvetésből vagy „társadalmi" adakozásokból biztosítják. A társadalmi adakozás fogalma azonban itt nem azonos azzal, amit mi így nevezünk. Az Amerikai Egyesült Államokban ugyanis a Kongresszus törvényben biztosította, hogy az ilyen célokat szolgáló juttatások csökkentik az adományozó adóját. Így természetes, hogy a különböző monopóliumok „jószívű" adakozása szinte nem ismer határt.

A mammutjövedelmű monopóliumok különböző „jótékonykodó" alapítványai is ebből a forrásból táplálkoznak. Legnevezetesebbek közülük a Rockefeller, a Du Pont és a Ford alapítványok, közöttük a kifejezetten „kulturális", azaz propagandacélokat szolgáló Congress for Cultural Freedom („Kongresszus a kultúra szabadságáért"). Egyébként a Szabad Európa Bizottság is jórészt ilyen „társadalmi" adakozásból fenntartott szervezet.

Az Egyesült Államokban mindent elkövetnek, hogy az egyszerű állampolgárok tömegeit a pszichológiai háború részeseivé tegyék és hogy anyagi kihatásaiból is vállaljanak némi áldozatot magukra. Ez a törekvés azonban nem mindig jár sikerrel. Például 1963-ban a USIA, a hatalmas propagandahivatal kezdeményezésére nagyszabású „USA books" (amerikai könyvek) akció indult. E kampány keretében minden kiadóvállalat olcsó, fűzött, 10 vagy ennél több könyvből álló amerikai könyvcsomagot ajánlott fel 4 dolláros „leszállított rezsi-áron". Az amerikai polgárokat felszólították, hogy vásárolják ezeket a csomagokat és juttassák el a USIA-nek, hogy az továbbítsa őket a „rászorulóknak". Az akció azonban nem talált visszhangra. Mindössze néhány száz csomagot vettek meg. A USIA panaszkodott is emiatt jelentésében az amerikaiak közömbösségére, „akik nem tudnak lelkesedni a magasabb, humánusabb célokért".

A pszichológiai háború fő szervezője a CIA, amelynek a legújabb becslések szerint 100 000 alkalmazottja van (70 százalékuk az Egyesült Államokban teljesít szolgálatot), és 300 000-nél több hírszerző ügynöke működik szerte a világban. A kormány a CIA és más kémszervezetek fenntartására évente kb. 4 milliárd dollárt költ. Nagy tételt képeznek ezen belül az elektronikus hírszolgálatra és a légi kémkedésre fordított összegek.

Kennedy elnöksége idején lett a CIA igazgatója, a multimilliomos McCone, a külpolitikában a „kemény irányvonal" odaadó híve; még az amerikai üzleti körökben is közbeszéd tárgya, hogy különösen a második világháború alatt tisztességtelen eszközökkel növelte vagyonát. Mint mondják, a háborús években társaival együtt a Kaliforniai Hajóépítő Társaság vállalkozásaiba fektetett 100 000 dollár tőkével 44 milliót keresett. McCone valamikor a Panama Pacific Tankers Company igazgatója volt és egyidejűleg a Közel-Kelettel, Indonéziával és Latin-Amerikával kereskedő Standard Oilnál is 1 millió dollárra rúgott részvényérdekeltsége. Az óvatosan fogalmazó Joseph Clark demokrata szenátor szerint McCone üzletei ezekkel az országokkal már-már „legális erőszakká és becstelen profitszerzéssé" fajultak. McCone 1947-ben Truman elnök tanácsadója, majd hadügyminiszter-helyettes lett, s ilyen minőségben ott állt a CIA bölcsőjénél, részt vett megszervezésében.

Az Egyesült Államokban a nemzetbiztonságról szóló 1947. évi törvény rögzítette, hogy a hírszerző szolgálatok legfőbb irányítója az elnök. Ugyanez a törvény hívta életre a Nemzetbiztonsági Tanácsot (amely az Egyesült Államok elnökének vezetésével működik), és ennek rendelte alá a Központi Hírszerző Hivatalt. Ily módon az Egyesült Államok kémszervezetének irányítása a mindenkori elnök kezében összpontosul. Ez egyébként ma az imperialista országokban általános gyakorlat. Az NSZK-ban a Szövetségi Felderítő Szolgálat (Bundesnachrichtendienst) főnöke a kancellárnak van alárendelve. Franciaországban a felderítés ügyeivel az elnök személyesen foglalkozik. Angliában pedig régen kialakult hagyomány, hogy a kémkedés irányítása és ellenőrzése a miniszterelnök hatáskörébe tartozik.

Az Egyesült Államokban a Hadügyminisztérium, a Külügyminisz-

térium, a Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) és az Atomenergia Bizottság kémtevékenységét a CIA koordinálja. A CIA arra törekszik, hogy az Amerikával szövetséges országok kémszervezeteit is az Egyesült Államok szolgálatába állítsa. Amerikai kezdeményezésre jött létre például a NATO keretében az úgynevezett Európai Koordinációs Bizottság. Ez a bizottság szervezi a Varsói Szerződés államai ellen folytatott felforgató tevékenységet és a NATO-tagállamok kémértesüléseinek cseréjét.

Még 1960 októberében történt, hogy az Észak-atlanti Szerződés Szervezete határozatot hozott a pszichológiai háború fokozására és az e téren megvalósítandó együttműködés kidolgozására. A pszichológiai intézkedések megtervezésére létrehoztak egy állandó bizottságot. 1960 decemberében Brentano, aki akkor az NSZK külügyminisztere volt, további olyan „összehangolt és energikus" intézkedéseket követelt a NATO-országoktól, amelyek ellensúlyozni képesek a kommunista eszméket, s „elősegítenék a Nyugat elveinek és céljainak jobb megmagyarázását". 1961 májusában Oslóban a NATO Tanácsának külügyminiszteri értekezlete elé terjesztették a pszichológiai kérdésekkel foglalkozó bizottság javaslatát. Határozatot hoztak arról, hogy a tagállamok kormányainak „végre kell hajtaniuk minden összeegyeztetett programot, amely a pszichológiai háborúval kapcsolatos".

A szocialista országok és a fiatal nemzeti államok elleni felforgató tevékenység összehangolására egyezmény jött létre a többi agresszív paktumban – a SEATO-ban (Délkelet-ázsiai Szerződés Szervezete), a CENTO-ban (a Közel-Keletre vonatkozó katonai szövetség) és az OAS-ban (Amerikai Államok Szervezete) – is. Például a délkelet-ázsiai országok nemzeti felszabadító mozgalmai ellen irányuló kémkedéssel, összeesküvéssel, a lázadásokat előkészítő tervek kidolgozásával és egybehangolásával a SEATO mellett működő Biztonsági Bizottság foglalkozik. Az összes ilyen egyesített szervben a CIA van uralkodó helyzetben. A NATO-országok túlnyomó többségében döntő befolyást gyakorol szövetségesei felderítő ügynökségeinek tevékenységére és a kémkedés közös irányának kialakítására.

Az imperialista országok kémtevékenysége az utóbbi években totális jelleget öltött. Ez azt jelenti, hogy minden olyan adat iránt érdeklődnek, amely aknamunkájuk során véleményük szerint fel-

használható a szocialista országok „fellazítására", „liberalizálására", a fiatal nemzeti államok belső fejlődésének befolyásolására, a haladó erők dezorganizálására. A CIA egyik jelentős teoretikusa és vezetője, Kent professzor, tanulmányában kifejti, hogy az Egyesült Államok vezető köreinek „totális ismeretekkel" kell rendelkezniük a szocialista országokról (és a világ minden más országáról) a természeti, a földrajzi adottságoktól egészen a művészet, a tudomány és a technika állapotáig. Magától értetődik, hogy különös figyelmet szentelnek a katonai erőre vonatkozó értesülések gyűjtésének.

Közismert, hogy az amerikai hírszerző hivatalnak döntő beleszólása van az Egyesült Államok külpolitikájának irányításába, gazdasági és politikai akcióiba. Így például abba, hogy mely országok kapjanak kölcsönöket, segélyeket az érintett országok függőségének megteremtésére vagy fokozására, az amerikai hírszerzés behatolási lehetőségeinek növelésére.

B. Edwards és K. Dunne angol kutatók „Egy mesterkém története" c. könyvükben a CIA főrendezésében lefolyt akciók között említik a koreai agresszív háborút (1950), Moszadik kormányának megdöntését Iránban (1953), Arbenz kormányának megdöntését Guatemalában (1954), és az Egyesült Államok libanoni fegyveres beavatkozását (1958-ban). Ez a felsorolás közel sem teljes. A CIA keze benne van a dél-koreai és a laoszi piszkos háborúban, ő volt az egyik dirigens az 1961-es Kuba-ellenes invázióban, továbbá a legutóbbi évek államcsínyeiben a latin-amerikai országok egész sorában: Guatemalában (1963. március 31.), Ecuadorban (1963. július 11.), Dominikában (1963. szeptember 25.), Hondurasban (1963. november 3.). A CIA keze benne volt a Haiti és Dominika közötti fegyveres összetűzésben, a Venezuelában, Argentínában, Kolumbiában és Bolíviában kirobbant belső fegyveres harcokban és 1964-ben a Brazíliában végrehajtott puccsban stb.

EGY GIGANTIKUS PROPAGANDAAPPARÁTUS

Külön kell szólnunk a USIA-ról, mert úgy gondoljuk, ezzel mutathatjuk be legjobban, hogy az Amerikai Egyesült Államokban milyen gigantikus szervezeteket tartanak fenn a lélektani hadvise-

lés céljaira. A USIA (U. S. Information Agency) az úgynevezett 8-as számú reorganizációs terv alapján, az amerikai elnök elhatározásából született meg 1953. augusztus 1-én. Igazgatójának hatáskörét számos törvény és rendelet szabályozza. A USIA igazgatójára átruháztak olyan feladatokat is, amelyek korábban az amerikai elnök hatáskörébe tartoztak, nevezetesen a tájékoztatásra és művelődéscserére vonatkozó 1948. évi törvény egyes rendelkezéseiből folyó funkciókat.

A USIA 1953 és 1964 között óriási propagandaszervvé vált. Több mint 11 000 alkalmazottja van, köztük 3000-en az Egyesült Államokban és több mint 8000-en külföldön dolgoznak. A külföldi alkalmazottak nagyobb része nem amerikai állampolgár. A USIA-nek 106 országban 239 önálló irodája, 182 könyvtára, 79 olvasóterme és 154 úgynevezett binacionális központja van, vagyis olyan információs központjai, amelyek hivatalosan az Egyesült Államok és a fogadó állam közös szervezeteként működnek.

1961-ig a republikánus George V. Allen volt a USIA igazgatója. Őt Edward Murrow követte, akit még Kennedy nevezett ki 1961-ben, elnöki tisztségének elfoglalásakor. Murrow a Demokrata Párt aktív politikusa, és 1958-ban már az is szóba került, hogy New York állam szenátorává jelölik. Jelenleg inkább a Demokrata Párt konzervatív szárnyához tartozónak ismerik. A USIA igazgatóit az Egyesült Államok elnöke mindig bizalmasai közül válogatja ki, és így természetes, hogy amikor Johnson került az elnöki székbe, első intézkedései közé tartozott, hogy Murrowot saját emberével, Carl T. Rowannal, egy minneapolisi újság szerkesztőjével, a volt finnországi nagykövettel váltsa fel.

Bizalmi funkció ez, már csak azért is, mert a USIA állandó összeköttetésben van a külügyminisztériummal, a hadügyminisztériummal, a CIA-val és más magas állami szervekkel, ismeri feladataikat és terveiket, amelyek alapján azután kidolgozza világméretű propagandáját.

A USIA szervezeti felépítéséből kitűnik, hogy a legjelentősebb a területi főosztályok szerepe, melyek élén igazgatóhelyettesek állnak. A USIA öt területi főosztálya: a latin-amerikai, az európai, a távol-keleti, a közel-keleti, a dél-ázsiai, valamint az afrikai. A főosztályok feladata az amerikai propagandának olyan irányítása és

gyakorlati kivitelezése, amely figyelembe veszi az adott földrész, illetve az azon található országok sajátosságait.

A USIA-nek kiterjedt részlege foglalkozik a propagandatevékenység befolyásoló, lélektani hatásainak kutatásával, a propagandakampányokhoz szükséges adatok, okmányok elkészítésével és a USIA egyes akcióival kapcsolatos visszhangok összegyűjtésével.

A USIA nagy erőfeszítéseket tesz és óriási összegeket fordít arra, hogy befolyásolja a szocialista országok közvéleményét. Mivel nem áll módjában, hogy információs központjait közvetlenül és nyíltan a szocialista országokban építse ki, ezért a szocialista tábor országaival szomszédos területeken állítja fel őket. Jellemző, hogy a nyugati féltekén kívül az NSZK-ban van a USIA-nek a legnagyobb és legtöbb kirendeltsége. Tizenhárom irodája, kilenc kétnyelvű, azaz binacionális központja, két olvasóterme és tájékoztató központja működik itt. Két irodája és egy tájékoztató központja van Ausztriában. E központokhoz hozzá kell még számítanunk a szocialista országok határai mentén működő rádióállomásokat, az Amerika Hangját és természetesen a Szabad Európa Rádiót is.

A USIA a fő tüzet jelenleg a fiatal nemzeti államok ellen irányítja. Ide összpontosítja, itt veti be a legtöbb anyagi-technikai eszközt, a legtöbb munkaerőt, és itt fejti ki a legaktívabb tevékenységet. Mindent elkövet, hogy a szocialista táborral kialakuló szövetségüket megakadályozza. Maximálisan kihasználja azt a körülményt, hogy a volt gyarmati országok többségében legálisan is működhet. Az amerikai kölcsönök feltételei között szerepel, hogy az Egyesült Államoknak jogában áll, hogy azokat a visszatérített összegeket, amelyeket helyi pénznemben kap meg, az adott országban propaganda- és „felvilágosító" tevékenységre használja fel.

A fiatal nemzeti államokban a USIA-nek összesen 150 irodája van. Ezekből 39 Latin-Amerikában működik. Több mint 170 binacionális kultúrközpontja és könyvtára közül 140 ugyancsak Latin-Amerikában funkcionál. Nemrégiben a USIA úgy döntött, hogy Európában bezárja néhány tájékoztató központját és könyvtárát, s helyettük még jobban megerősíti tevékenységét Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában. Például Franciaországban a USIA felszámolja négy információs központját és csupán a párizsi marad meg. Tervbe vették még a Portugáliában, Olaszországban, sőt még az

NSZK-ban levő néhány kevésbé jelentős tájékoztató központ bezárását is.

A USIA fontos szerepet játszik az Amerikai Egyesült Államok agresszív külpolitikai lépéseinek alátámasztásában. Ezt a legszembeötlőbben az 1962. évi kubai válság idején tapasztalhattuk. A jól értesült USIA már jóval a válság kitörése előtt fokozta előkészítő propagandatevékenységét Kuba ellen. A Kuba-ellenes kampány a válság idején érte el tetőfokát, amikor csupán az Amerika Hangja spanyol nyelvű adásainak hullámhosszait ötről tizenegyre emelték és időtartamukat megháromszorozták. Az Amerika Hangja végül is napi 24 órás, megszakítás nélküli műsorával – ahogy ezt a szakemberek mondják – teljesen „befedte" Kubát. Ezen túlmenően a világközvélemény megdolgozására, a kubai kérdésben elfoglalt amerikai álláspont propagálására a USIA egyetlen hét alatt 50 000 fényképet terjesztett, több száz kiállítást rendezett, speciális filmeket küldött szét stb.

A LEGHATÁSOSABB ESZKÖZ

Az amerikaiak propagandaeszközei közül ma is vitathatatlanul a rádió áll az első helyen. Ez így volt 1953-ban is, amikor a USIA létrejött. Akkor az Amerika Hangja adásai képezték az amerikai propaganda gerincét. E téren nincs alapvető változás. Az Amerika Hangja az angol nyelvű adásokon kívül 36 nyelven, összesen 790 órán át sugározza műsorát. Ezekből az adásokból az európai szocialista országokra kb. heti 200 óra, a közel- és közép-keleti országokra mintegy heti 50 óra, Afrikára (angol, francia, arab, hindu, hausza, ankari, szuahéli és más nyelveken) kb. heti 100 óra, a távolkeleti országokra több mint heti 113 óra, Dél-Ázsiára (angolul) több mint heti 75 óra, a latin-amerikai országokra kb. 100 óra jut. A spanyol nyelvű adások keretében 14 órás műsor készül speciálisan a kubai hallgatók számára.

1963-ban, Greenville-ben (Észak-Karolina) üzembe helyezték a világ legnagyobb rádió-komplexumát. A greenville-i rádióállomás több mint 4 800 000 wattos, ami megfelel kb. 96 szokványos rádió-

állomás teljesítményének. Az Amerika Hangja rádiónak ezenkívül adótornyai vannak Libériában (ezt mostanában bővítették és modernizálták), Rhodos szigetén, továbbá átviteli és adóállomásai működnek a Német Szövetségi Köztársaságban (a közismert müncheni adók), Nyugat-Berlinben, a Fülöp-szigeteken, ahol ugyancsak új komplexumot létesítettek, és a Japánban levő katonai támaszpontjukon, Okinawán. Ezeken kívül rekonstruálták és kibővítették a görögországi Szolunban levő adóikat, s a BBC-től is bérelnek hat erős adóállomást az angliai Woffertonban.

A Szabad Európa Bizottság közvetítésével a USIA adja az alapvető szempontokat a Szabad Európa Rádió számára is, amely bekapcsolódik minden olyan akcióba, melyet az Egyesült Államok Nemzetbiztonsági Tanácsa, illetve az Operatív Koordinációs Iroda az Amerikai Egyesült Államok szempontjából fontosnak tart és elrendeli világméretű propagálását. A Szabad Európa Rádió ilyen módon saját adótornyaival még növeli a USIA propaganda-hatókörét.

A Szabad Európa Rádiónak 1963-ban 28 adótornya működött Portugáliában és Nyugat-Németországban. Az amerikai kormány megbízottai 1963-ban tíz évre szóló szerződést kötöttek a portugál kormánnyal, melynek értelmében Lisszabon közelében, Gloriában, négy újabb 250 000 wattos rádióadót helyeztek üzembe, melyekkel a Szabad Európa Rádió teljesítményét kétszeresére, 1 825 000 wattra emelték.

Az Amerika Hangja, hogy még növelje hatóerejét, rátért saját hangszalagon rögzített műsorainak exportálására. Megállapodásokat kötött egy-egy ország nemzeti rádiótársaságával, hogy műsorprogramjaik keretében sugározzák az Amerika Hangja riportjait. Jelenleg a USIA Latin-Amerikában átlag heti 800 órán át ad magnetofon-műsort. A magnetofon-riportok nyelvválasztéka nagyobb, mint az Amerika Hangjának rendszeres adásaié. Így például Afrika számára hausza, ioruba, lingala és még számos más nyelven készítenek magnetofon-adásokat.

A USIA vezetői növekvő figyelmet szentelnek a televíziós propagandának. 1961-től 1963-ig az e célra fordított kiadásaik megháromszorozódtak, és meghaladták a hagyományos amerikai propa-

gandaeszközre, a filmre szánt összegek felét. A USIA elérte, hogy Latin-Amerika 17 országának 48 televízió-adóállomása hetenként rendszeresen közvetíti „Panorama Pan-Americana" című Kuba-ellenes antiszocialista programját.

A USIA másik fő eszköze, mellyel a világközvéleményt bombázza, az írásos propaganda. Rendelkezésére áll számos nagy nyomda, az egész világra kiterjedő telexhálózat, mely naponta több nyelven kb. 10 000 szót továbbít. Igen sok országban helyi szerkesztőt, fordítót, korrektort alkalmaz. A USIA 66 időszaki sajtóterméket ad ki 28 nyelven, mintegy 30 millió példányban. Évente kb. harmincféle brosúrája jelenik meg több millió példányban. Kéthavonként mintegy 30 000 példányban lát napvilágot a „Problems of Communism" c. kiadványa, angol és spanyol nyelven. Az antikommunizmus propagálásának fő „elméleti" lapja „Free World" címen 10 nyelven, 427 000 példányban jelenik meg Manilában. Több mint 70 000 példányban, angol és arab nyelven adják ki Beirutban a „News Review"-t, és 120 000 példányban nyomatják Párizsban és Manilában a francia nyelvű „Informations et Documents"-ot.

A USIA által kiadott propagandaanyagok témaköre igen sokrétű. Kezdve az amerikai sporttal, kultúrával, lakásépítéssel, a technikán és a világűrkutatáson keresztül a kifejezetten szovjetellenes, a szocialista országokat támadó publikációkig, mindenről szó esik bennük.

Az Egyesült Államokban e témákról csupán vezérfonalakat dolgoznak ki, amelyeket az egyes országokban a megbízott szerkesztők átírnak a helyi körülményekre alkalmazva.

REKLÁM ÉS PROPAGANDA

Ennek az egész gigantikus apparátusnak a kiépítése nem kis részben azzal van összefüggésben, hogy Amerikában a politikai propagandát is úgy szervezik, mint a kereskedelemben a reklámot. Azt vallják, hogy a reklám mindenható. Évenként több mint 10 milliárd dollárt költenek hirdetésre. A reklám-specialistákat csak egyetlen kérdés foglalkoztatja: hogyan győzzék meg a vevőt arról, hogy valamilyen árut megvegyen, még akkor is, ha az nem szükséges szá-

mára, vagy ha nincs elegendő pénze. A reklám virtuózai így felelnek erre a kérdésre: „Mindez elérhető a vásárló pszichéjének bombázásával."

Szerintük ugyanilyen módon – a pszichológiai háború eszközeivel – elérhető az is, hogy az emberek a politikai kérdésekről „amerikai" módra gondolkodjanak és „amerikai" módon cselekedjenek.

A propaganda ugyanaz, mint a reklám, írja a „pszichológiai háború" egyik prófétája, L. Markolin, a „Papírlövedék" c. könyv szerzője. „Bebeszélni a vásárlónak, hogy csak egy bizonyos, meghatározott minőségű rágógumit rághat vagy csak egy bizonyos gyártmányú gépkocsit vehet – olyan propaganda, amely alig különbözik attól a kísérlettől, hogy bebeszéljék az ellenséges ország katonájának vagy népének a kapitulálás gondolatát, azzal az indoklással, hogy ügye, amelyért harcol, reménytelen . . ."

A „pszichológiai háborút az Egyesült Államok a lidércnyomásig akarja vinni" – írja az amerikai hadügyminisztérium egy tanácsadója, Limenberger professzor. Ő a pszichológiai háború módszereit a „befolyásolás stratégiája nélkülözhetetlen alkotórészének" nevezi. A már idézett J. Scott e stratégia fő módszerei közé sorolja a dezinformációt, a provokációt, a rémhírterjesztést, a szabotázst és a terrort stb. is.

1964 szeptemberében Rusk külügyminiszter Detroitban beszédet mondott az amerikai külpolitika alapelveiről. A kelet-európai szocialista országokról szólva ezt magyarázta hallgatóinak: „Nem szükséges azt gondolni, hogy a felszabadulás csakis a nemzetek pusztító összecsapása útján lehetséges. Elképzelhető a felszabadítás változások útján is . . ." Amerika jelenlegi kelet-európai politikájának ez a lényege – szögezte le Rusk, majd hangoztatta: „Az Egyesült Államok reméli, türelemmel és megértéssel elő lehet mozdítani ezt az irányzatot."

Az imperialisták vérmes reményeket táplálnak a nemzetközi munkásmozgalomban folyó vitákkal kapcsolatban.

Az elmúlt években az ellenséges hírszerző szervek – mindenekelőtt a CIA – szinte sorozatban gyártották az SZKP vagy a KKP nevében hamisított dokumentumokat, amelyeket szerte a világon terjesztettek.

A szocialista tábor megosztása, „fellazítása" kétségtelenül a nyugati hatalmak javát szolgálná a nemzetközi küzdőtéren. Ám az imperialisták nem ringatják magukat illúziókban és a pszichológiai hadviselést nem tekintik mindenhatónak. Felénk irányítják az atomrakétákat, és állig felfegyverzett NATO-hadosztályok táboroznak ugrásra készen Nyugat-Európában is, a kapitalizmus és a függőség restaurálására.

II. MAGYAR EMIGRÁNSOK A FELLAZÍTÁS SZOLGÁLATÁBAN

AZ EMIGRÁLT POLITIKUSOK FELKAROLÁSA

1949. június 1-én a New York-i Empire State Building 301-es számú termében neves amerikai politikusok sajtóértekezletet hívtak össze, amelyen Mr. Joseph C. Grew, az Egyesült Államok volt tokiói nagykövete bejelentette, hogy megalakult a Szabad Európa Bizottság. (Elnevezése eredetileg: Committee for a Free Europe. Inc. A későbbiekben az egyszerűség kedvéért Free Europe Committeere változtatták.) Mr. Grew hosszú politikai pályafutása alatt mindig kommunistafaló hírében állt. Diplomáciai körökben azt mesélik róla, hogy 1941 januárjában – tíz hónappal megelőzve az eseményeket – megtáviratozta Washingtonba, hogy bizalmas értesülései szerint, abban az esetben, ha konfliktus keletkezne az Egyesült Államok és Japán között, a japánok teljes erejükkel és felszerelésükkel Pearl Harbor ellen támadnának. Grew a japán háborús fenyegetésről szóló információt rendszeresen arra használta fel, hogy megkísérelje Roosevelt kormányát rábeszélni, egyezzen meg a japánokkal, nehogy a német fasizmus ellen harcoló Szovjetunió egy amerikai–japán háború kitörése árán könnyebb helyzetbe jusson.

A sajtóértekezleten, ahol bejelentették, hogy Grew a Szabad Európa Bizottság elnöke, azt is közölték, hogy az igazgatóság végrehajtó bizottságának elnöke Allen W. Dulles, az amerikai titkosszolgálat (azóta megbukott) vezetője lesz. A Szabad Európa Bizottságnak már az alakulásakor az elnökség tagjai sorában találjuk Adolph Berlet is. Ezek a sokatmondó nevek mindenki számára világossá tették, hogy a sajtókonferencia nem valamiféle magántársaság megszületését harangozta be, hanem a CIA és a Külügyminisztérium közös vállalkozását indította útjára.

A Bizottság ez alkalommal meghirdetett, a demokráciáról szóló frázisokkal megtűzdelt programjából kiderül, hogy segíteni kívánja

a Kelet-Európából emigrált politikusokat a volt hazájuk elleni aknamunkában. A Bizottság foglalkoztatni kívánja őket a rádióban, a sajtóban és bizonyos akciókban.

A Szabad Európa Bizottság a későbbiekben – pontosan 1949. július 25-én – memorandumot adott ki, s ebben az Amerikába menekült politikai vezetőknek segítséget ígért „békés erőfeszítéseikhez, amelyek arra készítik elő az utat, hogy Kelet-Európában helyre lehessen állítani a társadalmi, a politikai és a vallásszabadságot . . .".

Az 1945-ös emigránsok elsősorban a volt uralkodó osztály tagjai és kiszolgálói – tőkések, földbirtokosok, fasiszta, horthysta katonatisztek, csendőrök, politikusok stb. – voltak, akiknek szervezetei minden befogadó országban a reakció rohamcsapatát erősítik. Nyílt fasiszta vagy félfasiszta katonai jellegű alakulatokba tömörülnek, és a nyugati „demokráciák" nagyobb dicsőségére (az Egyesült Államokban, Nyugat-Németországban, Angliában stb.) szabadon hirdetik lapjaikban elveiket, és gyűléseiken, „kongresszusaikon" a háborús leszámolást követelik a szocialista országokkal.

Ez az emigráció a felszabadulás utáni években gyarapodott a volt koalíciós pártok szovjetellenes politikusaival és az olyan polgári, kispolgári elemekkel, melyek nem tudtak az új társadalmi rendbe beilleszkedni. A disszidens jobboldali szociáldemokrata, parasztpárti, kisgazdapárti stb. politikusok többsége odakint a demokrácia bajnokainak köntösében lép fel. „Menekült" pártokat alapítottak és áldemokratikus programokat hirdettek, melyek lényegüket tekintve mind azonosak, mert valamennyi a régi burzsoá rend restaurálására törekszik. Hozzájuk csatlakoztak vagy külön csoportokat szerveztek maguk köré az 1956-ban disszidált politikusok és „szabadságharcos" ellenforradalmárok is. Ezek a hazaárulók nap mint nap nyilvánosan marják egymást, veszekednek a nagyobb darab koncért, melyet az imperialisták szolgálataikért odavetnek nekik, de teljesen egységesek hazánk és a szocialista tábor elleni gyűlöletükben.

A külföldön élő magyarok nagy tömegeihez viszonyítva azonban az ő táboruk mindössze néhány ezer ember. S ma már közülük is sokan kezdenek helyzetük kilátástalanságára ráébredni. Ijedten figyelik a világ erőviszonyaiban és a népünk életében bekövetkezett változásokat, melyek egyenes következményeként szertefoszlanak agresszív „felszabadítási" terveik. Lelepleződnek és elszigetelődnek,

mert vallják bár magukat Szálasi híveinek, keresztény- vagy polgári demokratáknak, esetleg nemzeti kommunistáknak, álarcuk nem fedheti el huzamosan az emigráns tömegek előtt sem, hogy mindannyian ugyanazt teszik: a magyar nép ellenségeinek kedvébe járva gyalázzák pénzért elárult hazájukat. S ez a jóérzésű emberek számára visszataszító, legyen az a lobogó, mely alatt a hazaárulást űzik akár fekete, sárga, zöld vagy rózsaszínű. S a szemlélő előtt e lobogók színei nagyon gyakran egymásba is folynak. Erősen oda kell figyelnie annak, aki a magát szocialistának nevező Faludi György vagy a fasiszta voltát nem tagadó Fiala Ferenc hazánk ellen acsarkodó érvelése között megpróbál különbséget tenni.

A reakciós emigráns politikusok akkor boldogok, ha olyannyira feszült a nemzetközi helyzet, hogy háború kirobbanásának veszélye fenyeget. Elkeseredett cikkeket jelentetnek meg lapocskáikban, ha a nagyhatalmak tárgyalásai kedvező kilátásokkal kecsegtetnek, és nem győzik óvni az amerikai kormányt a Szovjetunió és a szocialista tábor országai által javasolt békés egymás mellett éléstől.

A „RAB NÉPEK" GYÜLEKEZETE

A különböző emigráns „nemzeti bizottságoknak" közös szervezetét, „parlamentjét" hívta életre az Egyesült Államok Külügyminisztériuma és a CIA a Szabad Európa Bizottság égisze alatt, amikor megalakította az Európai Rab Nemzetek Szövetségét (ACEN).

Köztudott, hogy a „rab nemzetek" elnevezéssel a burzsoá propagandisták és politikusok nem a kapitalista kizsákmányolás, a fasiszta terror és a gyarmati elnyomás alatt élő népeket, hanem a szocialista országok népeit „tisztelik" meg. Szerintük vannak egészen rab és félig rab nemzetek, és olyanok, amelyeket rabság fenyeget. Így különböztetik meg a szocialista, a szocializmus felé haladó és a szocializmust óhajtó nemzeteket. Jó, ha megjegyezzük azonban, hogy nem pusztán propagandafogásról van szó, amikor rab nemzeteknek titulálnak bennünket. Ez a titulus mintegy kiindulópontja és megfogalmazása az imperialisták agresszív törekvéseinek. Ha a szocializmus rabság – mondják –, akkor a szocializmus rabságában sínylődő népeket fel kell szabadítani. Hozzátehetjük, hogy amikor ez a

teória megszületett, a „felszabadítás", azaz a burzsoá rendszerek visszaállítása egyetlen lehetséges módszerének a háborút tartották. Következésképpen a reakciós emigráns szervezeteket is a háborús propaganda szolgálatába állították.

Már 1948-tól volt a reakciós magyar emigrációnak egy úgynevezett csúcsszerve, a „Magyar Nemzeti Bizottmány" (MNB), melyet a Szabad Európa Bizottság megalakulásakor a szárnyai alá vont. Néhány „kiemelkedő" emigráns közéleti személyiségen kívül az MNB tagja lett minden volt országgyűlési képviselő és felsőházi tag. Az MNB végrehajtó bizottsága tulajdonképpen egy emigráns kormány igényével lépett fel, és ezeket az ambíciókat az Egyesült Államok Külügyminisztériuma nem is olyan régen még messzemenően táplálta.

Az ellenforradalom után, a Szabad Európa Bizottság döntése alapján, az MNB taglétszámát csökkentették, s ugyanakkor felvették soraiba az új disszidens vezéreket. Az ilyen módon „demokratizált" csúcsszervet átkeresztelték „Magyar Bizottság"-ra. Ez a Magyar Bizottság jelentéktelen maradványaiban még ma is létezik, bár most már amerikai támogatói is mindinkább belátják, hogy e szervezetnek a hidegháborúban betöltött csúfos szerepe véget ért. Ismerkedjünk meg azért az MNB végrehajtóbizottsága néhány tagjával, akik havi 480–600 dollár fix fizetésért teljesítették amerikai megbízóik utasításait:

Varga Béla r. kat. pap, aki a Tanácsköztársaság bukását követően Héjjas Iván terrorista különítményéhez csatlakozott. 1937-ben a Független Kisgazdapárt alelnöke lett. A felszabadulás után, pártja javaslatára, a magyar országgyűlés elnökévé választotta. 1947-ben, amikor látta, hogy a szocialista erőkkel szembeni harca kilátástalanná vált, disszidált. A Magyar Bizottságnak alakulása óta ő az elnöke; annak idején személyes barátja volt Foster Dullesnek.

Kővágó József, volt kisgazdapárti képviselő. 1945-ben Budapest polgármestere lett. Az ellenforradalom alatt a Kisgazdapárt főtitkárává kiáltotta ki magát. Az emigrációban egyik emlékezetes cselekedete volt, hogy gyűjtést indított Budapest újjáépítésére és a befolyt összeget elsikkasztotta.

Auer Pál a felszabadulás előtt ügyvéd, a budapesti francia követség ügyésze volt. Már 1945 előtt „kisgazda" politikus, aki elsősor-

ban a nagytőke képviselőivel tart kapcsolatot. 1946-ban párizsi magyar követ. Magas diplomáciai rangját felhasználva, a tőkés-fasiszta emigrációt igyekezett maga köré gyűjteni.

Barankovics István valamikor pap volt, de politikus ambíciói nem hagyták nyugodni. A felszabadulás előtt a „Kis Újság" főszerkesztője, majd a klerikális Demokrata Néppárt vezetője. 1949-ben disszidált, s azonnal a legvadabb uszítók élvonalába került. Nemcsak az amerikai, hanem a vatikáni körök támogatását is élvezi.

Jónás Pál közgazdász 1956-ban a „Petőfi Kör" egyik vezetője volt, s szélsőségesen reakciós állásfoglalásaival tette nevét hírhedtté.

Király Béla, volt horthysta katonatiszt, az ellenforradalom alatt az úgynevezett nemzetőrség főparancsnoka volt. Disszidálása után megkísérelte, hogy tömörítse a fegyveres ellenforradalmárokat, abban a reményben, hogy újra harcba vetheti őket. Királyt az Egyesült Államok katonai hírszerző szolgálata felkarolta, s a mai napig is futtatja, annak ellenére, hogy disszidens társai a sajtóban és a bíróság előtt bebizonyították, hogy elsikkasztotta a Magyar Bizottságnak kiutalt dollárokat, és parázna életet él.

Nagy Ferenc jobboldali „paraszt" politikus. 1930-ban Parasztszövetséget szervezett a radikalizálódó parasztmozgalmak ellensúlyozására, melyet Horthy belügyminisztériuma anyagilag is támogatott. Mint képviselő felszólalásaiban a fasiszta Németországot dicsőítette, és megszavazta az úgynevezett fajvédelmi törvényt. 1945 után a Kisgazdapárt egyik vezetője, majd miniszterelnök lett. Ilyen minőségben államellenes összeesküvést szervezett a szocialista fordulat megakadályozására. 1947-ben – megértve, hogy próbálkozásai kudarcot vallottak – Svájcba ment „nyaralni", ahonnan nem tért vissza. Azóta is ott árt népünknek és hazánknak, ahol csak alkalma nyílik rá.

Kovács Imre a 30-as évek falukutató mozgalmának neves képviselője, a Nemzeti Parasztpárt alapító tagja, aki 1946 végétől szembefordult baloldali múltjával és pártjával, s a klerikális „Balogh-párthoz" csatlakozott. 1947-ben nyugati barátai biztatására tanulmányútra ment Svájcba, ahonnan nem tért haza. Ettől kezdve az amerikai imperializmus agresszív külpolitikai koncepciójának propagandistája.

Az Amerikai Egyesült Államok kormánykörei közvetlenül és a

Szabad Európa Bizottság közbenjárásával közvetve is felhasználták a Magyar Bizottságot agresszív külpolitikájuk propagálására. Különösen aktívak voltak e bizottság tagjai az ellenforradalmat megelőző időben, majd 1956 után újult erővel terjesztették rágalmazó kiadványaikat a Magyar Népköztársaságról. Felhívásokat bocsátottak ki, sajtóértekezleteket tartottak, előadói körutakat tettek Amerikában, Európában, Ázsiában, Afrikában, megkísérelték megkörnyékezni a különböző – elsősorban a volt gyarmati – országok kormányférfiait és ENSZ-képviselőit is, hogy hazánk ellen hangolják őket.

„MEGTEREMTJÜK A BELSŐ ZAVARGÁSOK ELŐFELTÉTELEIT..."

A Szabad Európa Bizottság az évek során más területeken is „credményes" munkát végzett, s az európai szocialista országok ellen folytatott pszichológiai háború egyik fő, központi eszközévé vált. E bizottság hívta életre 1950-ben a Szabad Európa Rádiót is. A Szabad Európa Rádiónak öt emigráns szerkesztősége van, munkatársait az európai népi demokratikus országokból disszidált politikusokból és bértollnokokból toborozták. A SZER 50 millió dollár alaptőkével indult. Műsorpolitikájának jellemzésére idézzük a „New York Times" riporterének 1951. november 24-én elhangzott beszélgetését D. Jacksonnal, a Szabad Európa Bizottság elnökével. Jackson nyilatkozatában többek közt kijelentette: „A Szabad Európa Rádió egyedül a pszichológiai hadviselést szolgálja... amit akartunk, az volt, hogy megteremtsük a belső zavargások előfeltételeit azokban az országokban, ahová adásaink eljutnak... Az afféle vállalkozások ideje, hogy katonai segítség nyújtásának lehetőségére gondoljunk, akkor jön el, ha a népeknek a rab országokban saját otthoni talajukon sikerül majd hasznosítható katonai mozgalmat kezdeményezniük."

Jackson úr megfogalmazása szerint tehát a taktikai elgondolás lényege: 1) fegyveres atrocitásokig eljutó belső „zavar" keltése a szocialista országokban, hogy lehetővé váljon a következő lépés, 2) a külső katonai beavatkozás.

Kovács Imre, volt népi író, aki mindenben egyetértett a Szabad Európa Bizottság fent ismertetett elgondolásaival, levelet kuldott néhány emigráns barátjának, amelyben arra szólította fel óket, hogy a rádión keresztul ösztonozzek magyarországi hallgatóikat szabotázscselekmények végrehajtására. Hogy ennek az „igaz magyar hazafinak" milyen reményei voltak akciója sikerével kapcsolatban, ó maga kifejtette említett levelében: „Ha a mi bemondásunkra Magyarországon egy híd felrobban, akkor itt mi nagyfiúk leszunk" – írta. Vitathatatlan, hogy Kovács semmi újat nem mondott, ám az ugybol mégis botrány lett. Tudniillik az még csak rendjen van odakint, ha a Szabad Európa Bizottság egyik felelős vezetoje fecsegi ki a tényleges célokat, de hogy egy bértollnoknak járjon el a szája, azt már nem nézik el. Kovács Imre levelét pedig nyilvánossagra hozta a „Hungária" című muncheni szélsojobboldali lap. Riválisai így akartak útni rajta, abban bizakodva, hogy elfoglalhatják helyét az amerikaiak oldalán.

A történet folytatása, hogy 1951. szeptember 4-én a Szabad Európa Bizottság elbocsátotta alkalmazásabol a volt népi írót és parasztpárti politikust, aki három nappal később méltatlankodó levelet írt Jackson úrnak, a Szabad Europa Bizottsag elnokének.

Nézzuk Kovács Imre levelét: „1951. szeptember 4-én 11 óra 30 perckor Dolbeare úr, a Szabad Európa Bizottság ugyvezeto elnoke, Leich úr, a katonai osztály vezetője útján magához kéretett. Elózoleg sem szóban, sem írásban nem kozoltek velem semmit. Leich úr a Front Office bejáratánál várt és a Conference Roomba vezetett, ahol rajta és rajtam kívul Dolbeare úr, Myers úr, a személyzeti osztály főnoke, Fabry úr, a kutató osztály jelenlegi magyar vezetője, báró Schell úr mint tolmács és egy gyorsírónő voltak. Myers úr felmutatta egy 1950. január 7-én Washingtonból kelt levelem fotokópiáját, hogy elismerem-e annak eredetiségét? Igenlő válaszomra kijelentette, hogy a Szabad Európa Bizottság felfogása a vasfuggony mogotti népek felszabadítását illetően kulonbozik az én felfogásomtól; ennek konzekvenciáját le kell vonnom, és elém tett egy lemondó nyilatkozatot, hogy azt írjam alá. Arra az ellenvetésemre, hogy a felmutatott fotokópia egy lopott levélből készült, és nagyon

csodálkozom, hogy a Szabad Európa Bizottság ilyen bizonyítékokkal operál ellenem, Myers úr először meglepődött, azután azt válaszolta, hogy ez már nem változtat a lényegen, és mivel a lemondó nyilatkozat aláírását ily körülmények között megtagadtam, a szokásos business-eljárásra hivatkozva átnyújtott egy másik levelet, amelyet Phenix úr alelnök-főpénztáros írt alá és a következő mondatot tartalmazta: »This is to advise you of the necessary termination of your service with the National Committee for a Free Europe as of the close of business this date . . .« (Röviden és magyarul: a Szabad Európa Bizottság a mai napon felmond.) „A döntést tudomásul vettem, de nem hallgathatom el, hogy az volt az érzésem, mintha egy vészbírósági tárgyalás vádlottja lennék, akit kihallgatása nélkül ítéltek el és csupán az ítélet kihirdetésére és végrehajtására vezettek elő . . . Mit szóljak, kedves Jackson úr ahhoz, hogy a Szabad Európa Bizottság vezetősége egy lopott levél alapján, a levéltitok legdurvább megsértésének eszközét használva hozott határozatot ellenem? . . ." Ez tényleg hallatlanul felháborító dolog, ha az ember meggondolja, hogy a „szabad" Amerikában történt! S már éppen sajnálni kezdenénk a finom lelkű Kovács Imrét, amikor tovább olvasva védekezését, úgy gondoljuk, mégis elállhatunk ettől.

„. . . A Szabad Európa Bizottság érveivel ellentétben maga a Free Europe Radio is állandóan foglalkozik a magyarországi ellenállás különböző formáival, sőt legutóbb passzív ellenállási hetet hirdetett meg." Ezek után Kovács Imre, akinek semmiféle gátlása nem volt akkor, amikor szabotázscselekményekre buzdította elárult honfitársait, méltatlankodva így folytatja: „Ne értsen félre, kedves Jackson úr, én csupán az emberi méltóság elismerését és a szabadságjogok biztosítását szeretném csorbítatlanul látni . . . abban a szervezetben, amelyik a mi országunk felé éppen az emberi méltóság fogalmát, a szabadságot és a demokráciát portálja . . . *Önök, kedves Jackson úr, a pszichológiai hadviseléssel el akarják választani a tömegeket a kommunista rezsimektől és magukat a kommunistákat is szembe akarják egymással állítani.* Miként érvényesülhet ez a harcmodor, lehet-e eredményt várni, lehet-e arra számítani, hogy 1951-ben vagy a következő években bárki is átálljon a nyugatiakhoz, amikor *én*... állandó hajszának, örökös zaklatásnak vagyok kitéve, és most egy lopott levél miatt kenyeremet is elvesztettem?" . . . Ez-

után még egy patetikus kérdés következik: „Milyen sors vár arra a magyar népre, amelyet fel akarnak szabadítani a kommunista uralom alól?" A válasz ugyan elmaradt, de Kovács Imre rövidesen visszaverekedte magát a Szabad Európa Bizottság szolgálatába, és 1954-ben az úgynevezett „léggömb-akciónak" már ő a New Yorkban székelő magyar szakértője.

JELENTKEZZEN, AKI RÉSZT AKAR VENNI AZ ELLENÁLLÁSBAN!

1954-ben ugyanis a Szabad Európa Rádió mellé új szervezetet létesítettek, Free Europe Press néven. A „Wall Street Journal", az amerikai nagytőkések lapja 1956. szeptember 30-i számában hírt adott arról, hogy „a Free Europe Press 1954 óta több mint 400 000 léggömböt – 300 millió propaganda-röplappal – küldött Lengyelországba, Magyarországra és Csehszlovákiába". A röplapokat a München mellett állomásozó amerikai katonai alakulatok meteorológiai állomásáról indították többféle szerkezettel: gumi léggömbök útján, amelyek a levegőben szórták szét a röpcédulákat; párna alakú léggömbökkel, amelyek csomag alakban bocsátották le a röpiratokat.

Az első időkben beküldött röpcédulák felhívták mindazokat, akik részt akarnak venni az „ellenállásban", hogy jelentkezzenek az alábbi címen: München 2. Gaiglstrasse 25., telefon 57 1847 és 57 469.

1954. október 25-én a kora reggeli órákban röpcédulákkal telített rakétákat lőttek hazánk fölé. Az első ilyen rakétát 6,20 órakor észlelték Budapest légterében. Egy másik rakéta 7,50 órakor a Budapesti Radiátorgyár felett, mintegy 200 méter magasban felrobbant. Ezenkívül a Sashegyen, a Kelenföldi-pályaudvaron és Pestimre körzetében hullottak le röpcédulákat szállító rakéták. Nagykanizsától nyugati irányban 2 km-re 7,05 órakor szintén leesett egy rakéta. Több rakéta Jugoszláviában ért földet, ahol nagy fénnyel elégett. Ezenkívül néhány nyugati megyében is észleltek rakétákat. A röplapokat szállító rakéták 1000–2000 méter magasban haladtak a lökhajtásos repülőgép gyorsaságával, kb. 1 méter hosszúak és világoszöld színűek voltak. A cél fölé érve robbantak.

A Münchenben megjelenő szélsőjobboldali „Hungária" c. lap 1955. október 8-i számában hírt adott a léggömb-akció megélénküléséről. A cikk hangsúlyozta, hogy a magyarországi akció, amely

az eddigieknél nagyobb technikai felkészültséggel folytatódik, egy gyújtópontban akarja összefogni a magyarországi ellenállást. Ezért nevezték el „Operation Focus" akciónak. Ezek az új röpcédulák a Nemzeti Ellenállási Mozgalom (NEM) aláírást viselték. Egyidejűleg a Szabad Európa Rádió új rovatot nyitott magyar adásaiban, amelyekben a NEM híreit közölte. A léggömb-akció során Magyarországra juttatott röplapok uszítóan kommentálták az aktuális politikai kérdéseket és rendszerellenes felhívásokat tartalmaztak.

A PROFESSZOR ÚR HELYZETELEMZÉSE ÉS A LÁZADÁS JELSZAVAI

A Magyar Népköztársaság Külügyminisztériuma 1956. július 28-án jegyzékben tiltakozott az Amerikai Egyesült Államok kormányánál a léggömb-akció ellen. A jegyzékben leszögezte, hogy 1956 február óta 293 esetben észleltek a Magyar Népköztársaság légiterében röpcédulás léggömböket. (A jegyzékről a „Szabad Nép" 1956. július 29-i száma adott hírt.)

A következő hónap első hetének végén elhangzott Adolph Berle professzor programbeszéde a Szabad Európa Kollégium Nyári Egyetemén, Strasbourg-ban. Előadását lefordították magyarra, és rövid ajánlólevél kíséretében több ezer példányban sokszorosítva beküldték hazánkba.

A kísérőlevél szövege így hangzott:

„Kedves Honfitársam! Mellékelten megküldjük Önnek Mr. Adolph Berlenek, a strasbourg-i egyetem nyári évadnyitója alkalmából 1956. augusztus 7-én mondott megnyitó beszédét. Mr. Berle elnöke a Szabad Európa Egyetemnek, elnökségi tagja a Szabad Európa Bizottságnak, tanára a Kolumbia Egyetem jogi fakultásának. Mr. Berle a harmincas évek elején Franklin D. Rooseveltnek, az Egyesült Államok elnökének volt munkatársa. A harmincas évek végén és a negyvenes évek elején külügyi államtitkár volt, majd brazil nagykövetként szolgált. Később a New York-i Liberális Párt elnöke lett.

Úgy érezzük, hogy Mr. Berle beszéde Önt is érdekelni fogja.

Üdvözlettel
Főtitkár"

Berle beszédének lényegét a következőkben lehet összefoglalni: a nyugati világ pszichológiai erőfeszítései meghozták a várt eredményt. A kelet-európai országokban, elsősorban Lengyelországban és Magyarországon, megindultak a „felszabadítási" mozgalmak. „A helyzet megérett a cselekvésre. A kérdés az, hogyan megy végbe a felszabadulás és utána milyen lesz az újjászületett Európa. Ezek a problémák a mi problémáink, mert... a megoldás a mi kezünkben van..." – mondta Berle.

„Mindenekelőtt el kell hitetni a magyar néppel – hangoztatta –, hogy a harc a Nyugat segítségével csak a szocializmusnak egy demokratikusabb, szabadabb, hibamentesebb formájáért folyik; ugyanis csak ezzel a programmal lehet széles tömegeket megnyerni a rendszer megváltoztatásának első lépcsőfoka számára." Óva intette a Nyugat propagandistáit attól, hogy nyíltan a kapitalizmus restaurálását követeljék.

Meghirdette az agitációs jelszavakat is: „Én azt ajánlom – fejtegette –, vegyék figyelembe a következőket: a parasztoknak azt mondták, tiétek a föld... A mi első szavunk az legyen majd hozzájuk: vegyétek vissza a földet!... A termés a tiétek, senki másé. A munkásoknak azt mondották: tiéd a gyár, a bánya, a vasút... A munkásoknak azt kell mondani: vegyétek át a gyárat, tiétek a termék! Amerikának, amely képes arra, hogy a kapitalizmust szocializálja (sic!), joga van azt mondani... mi tudjuk, mi ennek a módja..." Ezután így folytatta: „Amíg a kommunista zsarnokság hatalmon van, a következőket mondhatjuk e népeknek: azt mondták nektek, hogy a szén a tiétek. Vegyétek el! Azt mondták nektek, hogy a villanyáram a tiétek. Vegyétek birtokba a vezetékeket és használjátok az áramot! Azt mondták nektek, hogy a szövetkezet gabonája a népé. Vegyétek el! De ez csak a kezdet..."

Egyszóval Berle úr kiadta a szocialista rendszer dezorganizálásának jelszavait.

A magyarországi ellenforradalmi kísérlet csődje után az Egyesült Államok Külügyminisztériumában, a CIA-nál, a nyugati felforgató központokban és propagandaszervekben a fő feladatnak azt tekintették, hogy mentsék, ami menthető, késleltessék hazánkban a politikai és gazdasági helyzet konszolidálódását. Emellett főleg az a kérdés foglalkoztatta őket, mi volt az ellenforradalmi erők gyors kudarcának oka. A fő teoretikusok szerint a kidolgozott taktikai elképzelések helyesek voltak, csak a végrehajtásban követtek el végzetes hibákat.

Az AFP amerikai hírügynökség 1957. augusztus 7-én hírt adott arról, hogy a Szabad Európa Kollégium Nyári Egyetemének előadássorozata megkezdődött, s a megnyitó beszédet – csakúgy mint egy évvel ezelőtt – A. Berle tartotta a Szabad Európa ösztöndíjasai, köztük számos új disszidens magyar diák és politikus előtt. Professzorunk ekkor főleg a lezajlott magyarországi eseményekről beszélt. Formálisan tagadta ugyan, hogy az Egyesült Államok kormányának vagy a Szabad Európa Bizottságnak és rádiójának szerepe volt a magyarországi ellenforradalom szításában, ugyanakkor azonban önmagát is cáfolva hencegően kijelentette: „A Szabad Európa Kollégium büszkén vállalja a felelősséget azokért az erőkért, amelyeket felszabadított." Ezek után kifejezte afeletti sajnálkozását, hogy „a magyar forradalmárok tevékenysége, bármennyire hősies volt is, híjával volt a logikának", mert „nem juttattak érvényre olyan okos politikát, mely meg tudta volna állítani a forradalmat a félúton . . ."

Pedig ez a félúton való, átmeneti időre szóló megállás volt az amerikai koncepció lényege, ami – elképzelésük szerint – a későbbiek során fokozatos jobbratolódással, majd a Nyugat katonai beavatkozásával eljutott volna a burzsoá rendszer teljes restaurálásához. Ennek az agyafúrt taktikának kidolgozói már az ellenforradalom első napjaiban látták, hogy a „tempó" túlságosan gyors, és az eseményeket képtelenek az általuk óhajtott keretek között tartani. A magyar nyelvű amerikai napilap, a „Szabadság", 1956. október 27-én a következő nagybetűs címfelirattal jelent meg: „A lázadók elhamarkodták a dolgot – vélik Washingtonban".

Elkezdődött tehát a bűnbakok keresése, akiket felelőssé tehetnek azért, hogy a nemzetközi imperializmus vérmes álmai szertefoszlottak. Az imperialista stratégák szemében a magyarországi ellenforradalmárok vétkesek abban, hogy tevékenységüket a haladó erők lincselésével, legyilkolásával kezdték, holott szerintük ezzel kellett volna befejezniük.

A másik fő bűnbak a Szabad Európa Rádió lett. Nem mintha védeni akarnánk uszításban lassan megőszülő munkatársait, de az teljesen világos, hogy nem ők, hanem gazdáik a főbűnösök. A Szabad Európa Rádiónál alakulása óta az a rend, hogy a szerkesztőségeknek a New York-i központ adja meg a havi és a napi utasításokat, ezekben tájékoztatják a rádió emigráns munkatársait arról, hogy milyen eseményekkel, hogyan *kell* foglalkozniuk, és mit *kell* különösen hangsúlyozniuk „hírmagyarázataikban". Ez a rend volt érvényben az ellenforradalom előtt és alatt is. Az igazság az, hogy nemcsak gróf Kállay Miklós volt nagybirtokos és miniszterelnök szédült meg az ellenforradalmárok első sikereitől (akiről azt mondja a fáma, hogy a „jó hírek" vétele után földhöz csapta vadászkalapját, s így kiáltott fel: „A hétszentségit! A Dunántúl már a miénk!"), hanem valami ilyesmi történhetett az amerikai Külügyminisztériumban, a CIA-nél és a Szabad Európa Bizottságnál is. Azt hitték, hogy minden józan mérlegeléssel szemben mégis a javukra billen a helyzet, s ettől vérszemet kaptak.

Munkatársainak lihegő igyekvését leszámítva, a Szabad Európa Rádió az ellenforradalom alatt is többé-kevésbé csak egy kivitelező, közvetítő állomás volt, amely a Washingtonból és New Yorkból telexen érkező jelszavakat és ígéreteket továbbította a lázadókhoz. Washingtonban pedig, amikor felismerték, hogy a magyarországi forradalmi erők újjászerveződnek, és a Szovjetunió nem hagyja cserben barátait, már csak egy cél vezette őket: a végsőkig fokozni a káoszt és a pusztulást. Erre kapott parancsot a Szabad Európa Rádió is.

Az ellenforradalom bukásával természetesen a Szabad Európa Rádió is lejáratta magát. Bírálgatása hónapokig napirenden volt Nyugaton. Horváth Béla költő és Vámos Imre publicista, akik maguk is hosszú éveken keresztül e rádiónál dolgoztak, majd megundorodva a szennyes politikától hazatértek, így emlékeznek vissza

erre a periódusra: „A Szabad Európa Rádió kártékony szerepe oly nagy mértékben jutott nyilvánosságra, hogy azt eltussolni már nem lehetett. A külföldi sajtóban magát a nyugatnémet kormányt is szemrehányások és támadások érték, amiért tűrte területén a heccrádió berendezést. A bonni kormány kénytelen volt vizsgálatot elrendelni a SZER magyar osztályának működéséről. 1957 január elején felszólították a rádió vezetőségét, hogy a felkelés idején elhangzott műsorok hangszalagjait és kéziratait küldje Bonnba... Mr. Bell, a rádió amerikai programigazgatója, Máriás Viktor helyettes főszerkesztő és vitéz Béry László olvasószerkesztő ekkor kézbe vették az anyagot. Mint Máriás Viktor mondta, az egészet meg kell frizírozni és ki kell kozmetikázni. Mindenekelőtt kiválogatták a lázító és felbujtó jellegű hangszalagokat és azokat egyszerűen visszatartották... A bűnjeleket eltüntették, a terhelő adatokat lényegesen enyhítették... A rádiónak még így sem sikerült minden kétséget kizáró felmentést kapnia."

1957 elején az újonnan disszidált politikusok is a Szabad Európa bírálatával kezdték tevékenységüket. Nem utolsósorban az a hátsó gondolat vezérelte őket, hogy bebizonyítsák az amerikaiaknak: ők ki tudnák húzni a rádiót a válságból, ha kezükbe adnák a szerkesztést.

„A MŰSORPOLITIKA STATIKUS JELLEGE" ÉS AZ IRREÁLIS TERVEK

Még 1957 januárjában a franciaországi Strasbourg-ban megalakult egy új emigráns szervezet, Magyar Forradalmi Tanács néven, Kéthly Anna, Király Béla és Kővágó József vezetésével (annak idején a három „K" néven emlegették őket). A Tanács tagjai gyorsan átlátták, hogy tevékenységükhöz a legkedvezőbb anyagi körülményeket a sajtó és a rádió pozícióinak megszerzése teremtheti meg. Éppen ezért hangoztatják a kongresszusról kibocsátott jegyzőkönyvükben: „A Forradalmi Tanács lényegesnek tartja, hogy a Szabad Európa Rádió vezetése olyan emberek kezében legyen, akik jól ismerik és megértik a magyarországi helyzetet..." Ez a kitétel a régi, az 1956 előtti emigráns politikusok ellen irányul, azok ellen,

akik az újak szerint elvesztették kapcsolatukat, tájékozódó képességüket a magyarországi viszonyokat illetően.

A Magyar Forradalmi Tanács által elfogadott első határozat is a rádióról szól: „... A kétségkívül előfordult hibák kiküszöbölése szempontjából felhívjuk a megválasztandó Intéző Bizottságot: lépjen érintkezésbe a Szabad Európa Rádiónál, hogy a Bizottság jelentése alapján kialakult álláspontunkat tájékoztatás céljából a rádió feladataira, szervezeti és személyi kérdések megoldására a rádió illetékes vezetőinek tudomására hozzák ..."

Egy másik határozatuk ugyancsak a rádiót támadta. E szerint „a Szabad Európa Rádió magyar nyelven tartott adásainak egyik legszembetűnőbb hibája a műsorpolitika statikus jellege volt. Magyarországon a politikai helyzet különböző fázisokon keresztül állandó változásban volt. A SZER viszont mindig kb. az 1950-es években megfelelő hangon beszélt és gondolkodott. Az az érzésünk, hogy a propaganda sok esetben felszínes megfogalmazásban került sugárzásra. Ebből következett a SZER nem túlságosan szerencsés szerepe a forradalom döntő időszakában. Már az első napokban ellentmondásokba keveredett a magyarországi helyzetet illetően, és az erőviszonyokat számításon kívül hagyva, irreális terveket is javasolt vagy vizsgált ..." Ezután következik az ismételt felajánlkozás: „Ám kétségtelen, hogy az olyan rádió, amelynek programját nem a jelenlegi magyar szempontokkal szerkesztik, készítik és ellenőrzik, sem népszerű, sem sikeres nem lehet Magyarországon."

Az amerikaiakat a Magyar Forradalmi Tanács felajánlkozása nem hatotta meg, s így nem sikerült a kalózrádiót megkaparintania. Pedig az ellenforradalom disszidens politikai vezérei nagy ambíciókkal vágtak neki a nyugati világnak. A régi reakciós emigráció New York-i csúcsszerve, a Magyar Nemzeti Bizottmány átmenetileg dezorganizálódott és elemeire hullott. Kéthly, Király és Kővágó reményeit ez még csak növelte, és az ellenforradalomban betöltött szerepükre hivatkozva, olyan emigráns csúcsszervnek akartak az élére állni, amely egyeduralkodó szerepet tölthet be a „magyar ügy" szolgálatában. Fenntartották maguknak még azt a jogot is, hogy ők bírálhassák el, kik legyenek azok a régi emigránsok, akik helyet kaphatnak a Forradalmi Tanács Intéző Bizottságában. Szervezeti sza-

bályzatuk szerint a Tanácsnak – amely valamiféle parlament akart lenni – csak az újonnan emigráltak lehetnek tagjai.

A Forradalmi Tanács tiszavirág életű volt. Igaz, a régi emigráns vezérek az első hetekben veszélyeztetve látták egzisztenciájukat, pánikba estek, és különösen a Szabad Európa Rádiónál nagy volt a fejetlenség. De hamarosan magukhoz tértek, és felhasználva régi jó politikai összeköttetéseiket, úrrá lettek a helyzeten, s gátat vetettek az új emigráns vezérek nagyravágyó törekvéseinek. A küzdelemből tehát a régi emigráció került ki győztesen, de az imperialista hírszerző-propaganda szervek és ügynökségeik nem feledkeztek meg azokról az új disszidensekről sem, akik hajlandók voltak helyzetismeretüket és tudásukat a Magyar Népköztársaság ellen folytatott aknamunka szolgálatába állítani.

A kapitalista restauráció propagálása annyira elvesztette hitelét, hogy 1957-ben a reakciós emigráció minden áramlata hangoztatni kezdte szocialista vagy demokratikus szocialista voltát, esetleg csak „szociális" nézeteit, és teli tüdőből fújta, hogy senkinek sem áll szándékában elvenni a magyar néptől a szocialista vívmányokat. Jellemző, hogy még a legitimisták és a nyilasok is igyekeztek az új helyzethez igazodni nyilatkozataikban és programjaikban.

„VISSZA A SZENTKORONÁHOZ"

Habsburg Ottó az ellenforradalom napjaiban akcióba lépett. 1956 október végén rádiókiáltványt intézett a magyar nemzethez. Ahogy mondta, „mint az utolsó koronás magyar király fia együtt érez a felkelőkkel", és sajnálattal állapítja meg, hogy „ez órában mi, külföldön élő magyarok még nem állhatunk veletek egy sorban, de mindent, ami tőlünk telik, meg fogunk tenni..." Ami Ottótól kitelt, az az volt, hogy néhány nappal e nyilatkozat után – november 2-án – táviratot intézett az Egyesült Államok akkori elnökéhez, Eisenhowerhez, amelyben követelte a „szentkorona" visszaadását. (Habsburg Ottó táviratának szövegét a „Süddeutsche Zeitung" 1956. november 2-i száma közölte.)

Az Amerikában megjelenő legitimista újság, a „Krónika", 1956 novemberében „Vissza a szentkoronához" című budapesti tudósítá-

sában azt írta, hogy „a forradalmárok Budapesten kipirosodott arccal beszélnek a régi történelmi Nagymagyarországról és a szentkoronáról, mint amelynek uralma visszatértétől a magyar nemzet megújhodását remélik".

Ottó „trónörökösnek" – akit különben saját lapja „Európa bölcsének" nevez – az a véleménye, hogy e „szent és tiszta forradalom, amelyre a pápa is áldását adta" azért tört ki, hogy ő visszakerülhessen az általa öröknek mondott jogaiba. Ahogy a „Krónika" állítja, „a magyar nép nem tud Ottó nélkül nyugodtan és szabadon élni".

A „Krónika" e novemberi számáról külön tanulmányt lehetne írni. A lapocska például bután eldicsekedett azzal, hogy a „bölcs vezér" a magyarországi „spontán felkelésről" már 1956 október elején tudott. Őfelsége – történetesen éppen Strasbourg-ban – előadást tartott a „Duna-Európáról és a Rajna-Európáról", ami nem valami új „talajgyökér" elmélet, hanem egyszerűen az osztrák–magyar monarchia visszaállításának programja. E nagystílű eszmefuttatás alkalmából egy kis kitartásra buzdította híveit, mert „már világosan látszik – mondta –, hogy a szovjet még 1956 végéig összeomlik".

Kinyilatkoztatásait – hogy hogy nem, éppen úgy adódott – többségükben volt horthysta és nyilas katonatisztek hallgatták meg. Jelen volt például Henyei Gusztáv vezérezredes, Kölley tábornok, Újlaki György ezredes, Barna őrnagy és társai. E díszes gyülekezet előtt hangzott el – mint a „Krónika" írja – a trónörökös útmutató szózata, mely szerint „Strasbourg-ból nézve Európa több gyengeséget, mint erőt mutat", és hogy „most kell kihasználni az időket Európa szabadságának megszerzésére".

Végül még közrebocsátjuk azt a tagtoborzó felhívást, melyet a „Krónika" minden száma megismétel, s amely, amellett hogy a legitimisták igazi szándékait leleplezi, azt is megmutatja, hogyan igyekeznek az „új idők szelleméhez" igazodni: „Csatlakozzunk a »Krónika« táborához, *a restaurációnak*, a törvényes magyar királyság maradandó, virágzó, történelmi s egyben *korszerűbben szociális* megújulásának harcosai sorába!" Ebből világosan látható, hogy a restaurációról ugyan nem mondtak le, de még a Habsburgok is „szociálisak", ráadásul „korszerűen szociálisak" lettek! Az egé-

szet csak rossz viccnek tekinthetnénk, ha nem tudnánk, hogy Habsburg Ottónak Amerikában, Nyugat-Németországban, a Vatikánban és nem utolsósorban Ausztriában erős támogatói voltak és vannak.

„IDEOLÓGIAI NEGYEDÓRA" ÉS LÖVÉSZCSAPATOK

Az új taktika hatása alól még a nyilasok sem vonhatták ki magukat. Programjuk, ha lehet, még zavarosabbá és ködösebbé vált. Megpróbálták elhatárolni magukat a hitleri nemzeti szocializmustól, és azt kezdték hirdetni, hogy ők akarják az igazi szocializmust megvalósítani.

Vezető lapjuk az „Út és Cél", mely minden számában közölte Szálasi fényképét és egy tőle származó épületes idézetet. Hitvallásukat az „Út és Cél" egy vezércikkben „Ideológiai negyedóra" címen így határozta meg: „... A hungarizmus szemben áll minden eddigi egyéb ideológiai rendszerrel, vagyis harcot hirdet a nacionalizmust, a krisztianizmust és a konnacionalizmust nélkülöző marxizmussal (szociáldemokrácia, kommunizmus, népi demokrácia, bolsevizmus, titoizmus stb.), a szocializmust nélkülöző konzervativizmussal, feudalizmussal, kapitalizmussal, az egyházi hatalmat az államra kiterjeszteni kívánó klerikalizmussal, a nacionalizmust és konnacionalizmust megbénító legitimizmussal, a krisztianizmus legnagyobb ellenségével, a szabadkőművességgel, s a konnacionalizmust megbénító hitlerizmussal. A hungarista ideológia politikai formája: tekintélyuralmi rendszer, tehát nem demokrácia és nem diktatúra."

Ezen az idézeten megint csak nevetni lehetne, ha nem tudnánk, hogy az emigráns fasiszták, amellett, hogy elméletükben ugyanolyan idióták maradtak, mint voltak, a mai napig is támogatókra találnak a nyugati „demokráciákban". Az „Út és Cél" kiadását csak a Magyar Népköztársaság kormányának kitartó tiltakozására szüntették be Ausztriában. Ezután Nyugat-Németországban, majd Dél-Amerikában látott újra napvilágot. Magyar nyelvű fasiszta újságok jelennek meg ma is Nyugat-Németországban, például a Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének lapja „Hadak Útján" címmel. Az angol demokrácia nagyobb dicsőségére a nyugat-európai „nyilasszórvány" folyóirata „Hídfő" címen Londonban kerül kiadásra.

A szélsőjobboldali politikai erők aktivizálódása az Egyesült Államokban kedvező talajt teremtett a magyar fasiszta emigráció tevékenysége számára is. A prominens magyar fasiszták keresik a szövetséget amerikai elvbarátaikkal, s az amerikai „demokrácia" leple alatt tág lehetőségekkel – sajtóval, legális szervezetekkel és bőséges anyagi fedezettel – rendelkezve, nyíltan propagálják nézeteiket. 1956-ban az amerikai nyilasok önkénteseket toboroztak az ellenforradalom megsegítésére, és követelték az amerikai hadsereg azonnali beavatkozását. Az amerikai „veszettekkel" a hátuk mögött, szemérmetlenül és nyíltan támadják, liberalizmussal vádolják az Egyesült Államok mindenkori kormányát is, mert nem szánja rá magát arra, hogy – akár atomháború árán – leszámoljon a szocialista országokkal. Különös hévvel vették fel a nyilasok a harcot Kennedy tárgyalásokra hajló koncepciója ellen.

A „Kereszt és Kard Mozgalom", amely – ahogyan vezetői nevezik – az amerikai jobboldali szervezetek szövetségének összefogó szerve, 1961. szeptember 2-án New Yorkban tartotta évi konferenciáját. A „Kereszt és Kard Mozgalom" az „Antibolsevista Nemzetek Tömbje" tagszervezete. E szélsőreakciós nemzetközi szervezet vezetői többek között: Jaroslav Stetzko, aki Hitler idején Ukrajna pogromista miniszterelnöke volt, dr. Ferdinand Durczansky, a náci idők volt szlovák külügyminisztere és a magyar fasiszta extábornok, Kisbarnaki Farkas Ferenc.

A „Kereszt és Kard Mozgalom" említett New York-i konferenciáján 105 fő vett részt. Vezető testületében, „tanácsában" képviseltette magát az „Antibolsevista Nemzetek Tömbje Amerikai Barátai", a „Független Szabadságharcos Szövetség", az „Alkotmányvédő Mozgalom", a „Délvidéki Felszabadító Tanács", a „Vándorzászló Bizottság", a „Magyar Művészek" (Szeleczky Zita személyében) stb., amelyek mind egytől egyig nyílt fasiszta csoportosulások.

A mozgalom lapja ebben az időben a „Szabad Magyarság" volt, melyet New Yorkban 15 000 példányban adtak ki. 1963-ban rágalmazás miatt elvesztett egy sajtópert, s azóta, címszavát megfordítva, „Magyar Szabadság" néven jelenik meg. A lap főszerkesztője a hírhedt Somody Klassek István, aki a felszabadulás előtt itthon egy sor fasiszta újságnak: a „Magyarság"-nak, az „Ország"-nak

és a „Harc"-nak volt belső munkatársa. A „Magyar Szabadság" igazgató tanácsának tagja dr. Szakáts István, aki a „Virradat" és a „Harc" szerkesztője, az „Ébredő Magyarok Szervezete" sajtó- és propagandafőnöke, s ráadásul a „Mein Kampf" magyar fordítója volt. E lap és a „Kereszt és Kard Mozgalom" vezéralakjai közé tartozik Dömötör Tibor volt békéscsabai lelkész, aki 1956-ban disszidált és az Egyesült Államokban megalapította a „Független Szabadságharcos Szövetséget", s csakhamar azzal szerzett hírnevet magának, hogy Clevelandben gyűjtést indított egy Szálasi emlékmű céljaira. Az amerikai nyilasok lapja rendszeres cikkírói között megtaláljuk az olyan hírhedt nyilasokat, mint az 1960-ban Amerikából is kiutasított s most Nyugat-Németországban élő Marschalkó Lajost, továbbá Fiala Ferencet és Alföldi Gézát.

Az „Antibolsevista Nemzetek Tömbje Amerikai Barátai" elnöke, dr. Bessenyei Gábor levélüzenetet küldött a „Kereszt és Kard Mozgalom" konferenciája résztvevőinek. Az üzenet a következőképpen szólt: „... Befogadó országunk hatalmi pozíciója forog kockán, a fővárosban dúl a hidegháború ... Az ország kezdi megelégelni a kudarcok és pofonok tömegét, és jobbfelé, a konstruktív jobboldal felé, a mi oldalunk felé fordul ... A gondolkodó elemek kezdik felismerni, hogy nem lehet a kommunisták elleni harcot volt kommunistákra bízni. Itt van tehát az alkalom arra, hogy a magyar vágyakat közös nevezőre hozzuk befogadó hazánk létfenntartási szükségleteivel ..."

Az amerikai magyar fasiszták tehát úgy gondolták, hogy újra eljött az ő idejük. Igyekeznek összehangolni terveiket az amerikai jobboldali szervezetekkel, ettől remélve „magyar vágyaik" mielőbbi teljesedését. Törekvésük az együttműködésre nem maradt puszta óhaj. A „Kereszt és Kard Mozgalom" követeléseit az ötmillió tagot számláló „Hazafias Társaságok Amerikai Koalíciója" magáévá tette, és megküldte az Egyesült Államok vezetőinek. Lássuk, melyek az amerikai magyar fasiszták és támogatóik pontokban összefoglalt követelései.

1. „Ki kell emelni az állami és polgári gépezetből és el kell szigetelni azokat a személyeket, akik, amíg az amerikai katonai kormányzat szolgálatában voltak, a nemzetközi és emberi jogokkal össze nem egyeztethető megsemmisítés céljából kiadták a kommu-

nistáknak a közép- és kelet-európai népek, így a román, a szláv, a magyar stb. menekültek antibolsevista vezetőit." (Félreértések elkerülése végett azokról a háborús bűnösökről van szó, akiket a második világháború után a nürnbergi nemzetközi bíróság és az európai országok bíróságai felelősségre vontak. – *A szerző.)*

2. „Haladéktalanul el kell távolítani az állami és polgári szolgálatból mindazokat, akiket eredetileg szovjetbarát és kommunista beállítottságuk miatt alkalmaztak."

3. „Propagandagépezetünkbe, amely magába foglalja az Amerika Hangját és a Szabad Európa Bizottságot is, haladéktalanul be kell kapcsolni azokat a Közép- és Kelet-Európából származó antibolsevista egyéneket (itt mindig hétpróbás fasisztákat kell érteni! – *A szerző*), akiknek szakismeretére és szolgálataira szükségünk van ... stb."

A „Kereszt és Kard Mozgalom" ellenez minden kompromisszumot és tárgyalást. Csak az 1939-es „szabadon választott" országgyűlést és a „kormányfő akadályoztatása következtében 1944-ben létrehozott országtanácsot" (azaz Szálasi „parlamentjét"!) ismeri el törvényesnek.

A „Kereszt és Kard Mozgalomnak" Szálasi „Hungarista Légiója" mintájára szervezett fegyveres és egyenruhás lövészcsapatai is vannak Amerikában. Elnevezésük: „Amerikai Magyar Lövészegylet". A „Mozgalom" ügyvezető főtitkára, Vasváry Zoltán nyilatkozata szerint ez a szervezet a „harcolni vágyó férfiak és nők összefogása". Az 1961. évi szeptemberi konferencia idején New Yorkban és azóta több amerikai nagyvárosban lövészversenyt rendeztek.

Az Egyesült Államokban a magyar fasiszták tevékenysége nem korlátozódik New York városára. Jelentős számban élnek és szervezkednek az Ohio állambeli Clevelandben és Youngstownban is. Clevelandben él Kovács Gyula horthysta altábornagy, a Donnál elvérzett volt Második Hadsereg vezetője és Szálasi hadseregparancsnoka, a „Magyar Felszabadító Bizottság" elnöke. Ez a bizottság több alkalommal memorandumot intézett az Egyesült Államok vezető politikusaihoz a „magyar ügy védelmében". A címzettek közül például az alábbi személyiségek biztosították válaszukban együttérzésükről és támogatásukról a „Felszabadító Bizottságot":

Chester Bowles volt külügyi államtitkár-helyettes, az Egyesült Államok elnökének akkori személyes tanácsadója; Stephen M. Young, Ohio állam demokrata szenátora; William Proxmire, Wisconsin állam demokrata szenátora (egyébként 1941–1947-ig az AIS – Army Intelligence Service – katonai hírszerzés tagja); Kenneth B. Keating, volt republikánus szenátor; Philip Hart, Michigan állam demokrata szenátora, aki 1953-ban a kormány jogügyi tanácsadója volt; John Tower, Texas állam republikánus szenátora, és még sokan mások.

Egy másik ilyen Clevelandben és főleg Youngstownban garázdálkodó fasiszta csoportosulás a már említett „Független Szabadságharcos Szövetség" Dömötör Tibor és dr. Szakáts István vezetésével. Tevékenységük érzékeltetésére megemlítjük, hogy vezetői bojkottot hirdettek a zsidó tulajdonban levő üzletek és áruházak ellen, horogkereszteket és nyilaskereszteket mázoltak a falra, s támadást szerveztek a Shaker Heightsen levő zsinagóga ellen. Ez utóbbi ügyben a rendőrség előállított néhány embert, de mégsem találták meg a bűnösöket, holott mindenki tudta, hogy a szálak Dömötör bandájához vezetnek. Cleveland város közvéleményének felháborodása meglehetősen erőteljes lehetett, mert Frank Lausche szenátor 1961. augusztus 13-án, a „magyar nap" alkalmából a helyszínre utazott, és személyesen megígérte, hogy alapos vizsgálatot folytatnak majd az „ilyen Amerika-ellenes felforgatók ellen". Az ügynek azonban még sem lett következménye, pedig Frank Lausche nagy ember. A 30-as években clevelandi jogász, majd a város polgármestere, később, 1945 után kétszer is Ohio állam kormányzója, majd 1956-ban republikánus szenátor volt. Úgy látszik azonban, hogy azok a hatalmasságok, akik Dömötöréket védelmezik, nagyobbak nála.

Hogy ez nem puszta feltételezés, annak bizonyítására álljon itt a következő kis történet:

Dömötör bandája, a „Független Szabadságharcos Szövetség" úgynevezett becsületrendet alapított. Mint az egykori sajtóhírek beszámoltak erről, Dömötör sajátkezűleg tűzte fel az Amerikai Egyesült Államok volt alelnöke, Nixon mellére e „kitüntetést", aki ezt nagy megtiszteltetésnek vette és támogatásáról biztosította a magyar fasisztákat. 1964-ben, a választási harc idején az Amerikában

élő magyar fasiszták különösen megélénkültek. Szorosabb lett kapcsolatuk a John Birch társasággal és a Ku-Klux-Klannal, és odaadó kortesei, lelkes hívei voltak Goldwater elnökjelölésének.

A Nyugatra menekült magyar fasiszta politikusok és katonák tábora, feltűnő aktivitásuk ellenére, egyre szűkül. Az idősebb generáció, bár nem adta fel a harcot, kipusztulóban van. Európai központjukat természetesen Nyugat-Németországban találjuk, ahol nemcsak a vezetők – Zákó András, Kisbarnaki Farkas Ferenc és sokan mások – kapnak állami nyugdíjat, hanem szervezeteik is hivatalos támogatást élveznek.

„... ÚGY KELL SZERKESZTENI, HOGY AZ AMERIKAIAK FIZESSENEK ÉRTE..."

A hivatalos Amerika – amely közvetve vagy közvetlenül a reakciós politikai emigráció túlnyomó többségét kitartja – nem a nyílt fasisztákra tesz. Azaz, pontosabban szólva, olyan tartaléknak tekinti a fasiszta emigrációt, melyet pillanatnyilag hiba lenne ugyan bevetni a harcba, de adott esetben, kiélezett nemzetközi helyzetben még számításba jöhet. Ezért a jóindulatú elnézés velük szemben. Az Egyesült Államok kormányszervei most elsősorban a polgári és a kereszténydemokrata, valamint a szocialista mezben fellépő politikus-emigrációt használják fel ellenünk, különösen a pszichológiai háború frontján. Mindenféle szervezeteket kreálnak számukra, mert azt a látszatot akarják kelteni, mintha ez az emigráció önálló politikát, ráadásul demokratikus politikát folytatna. Az ellenforradalom óta különös érdeklődésre tarthattak számot például a diszszidált magyar írók.

1957 tavaszán a magyar írók egy csoportja emigráns írószövetséget alakított Párizsban. Létrehozták a „Magyar Írók Szövetségét Külföldön" (MISZK). Az úgynevezett alakuló közgyűlésen, ahol 23 „író" vett részt, heves vita folyt arról, vajon helyes-e, ha az emigráns magyar írók külön szervezetet alakítanak, vagy saját érdekeik szempontjából jobb, ha egyenként kérik felvételüket a nemzetközi Pen Clubba. A másik kérdés, amelyben sehogy sem sikerült döntést hozniuk, az volt, hogy alapítsanak-e új közös lapot, vagy

fogadják el sajátjuknak a már 1951 óta megjelenő müncheni „Látóhatár"-t, melyet a Szabad Európa Rádió munkatársai szerkesztettek és az ellenforradalom előkészítése idején bizonyos hazai körökben igen nagy népszerűségnek örvendett.

A disszidens írók konferenciáján a vita hirtelen fordulattal gyorsan és közmegelégedésre lezárult. Az alakuló közgyűlés hiteles jegyzőkönyve szerint Ignotus Pál és Pálóczi Horváth György „nagy jelentőségű" bejelentést tettek. Elmondták, hogy a Congress for Cultural Freedom (Kongresszus a Kultúra Szabadságáért – CCF) olyan ajánlatot tett, hogy ha a magyar emigráns írók külön szövetséget alapítanak és hajlandók lapot indítani a budapesti „Irodalmi Újság" mintájára és szellemében, akkor messzemenő anyagi támogatásra számíthatnak. A nyomaték kedvéért Pálóczi Horváth szó szerint idézte a CCF levelének azt a részét, amely az anyagi támogatást kilátásba helyezi. Ignotus sem árult zsákbamacskát, és elmondta, hogy a „Congress" az amerikai Ford művek alapítványa, melyet az emigráció iránti tapintatból hoztak létre, hogy ne kelljen a pénzt közvetlenül a politikusoktól átvenniük. „Tehát a Congress azért van – folytarra cinikus fejtegetéseit Ignotus –, hogy Kádárék ne mondhassák: az amerikaiak pénzelik az emigrációt."

Persze azt senki sem mondta, hogy a több mint egymillió, hazájából kiszakadt magyar júdáspénzből tartja el magát és családját. De a jelek szerint mégis vannak egyesek, akik könnyűszerrel eladták lelküket és tollukat. Az emigráns „Írószövetség" és lapja megalakulásának hiteles története mindenesetre emellett tanúskodik. Még az ötlet sem magyar! Az egész a CCF párizsi központjának akkori referense, Mr. Josselson agyában született meg, akinek az volt a feladata, hogy az író-újságíró emigrációt a biztos egzisztencia megcsillogtatásával az Egyesült Államok propagandavonalának szolgálatába állítsa.

1957 tavaszán tehát a régiek mellett létrejött néhány új amerikai propagandaszerv – köztük az Írószövetség és lapja, az „Irodalmi Újság". Abban az időben az újonnan kiáramló író-újságíró és politikus emigrációnak felment az árfolyama a nyugati propaganda- és hírszerző szerveknél. A régi propagandista gárda mint az imperializmus kiszolgálója, a kapitalista restauráció híve, lelepleződött

az ellenforradalom alatt. Nagy kereslet volt tehát az olyan emberekben, akikről feltételezésük szerint elhitethetik itthon, hogy a szocializmusnak nem ellenségei, csak egy „demokratikusabb, szabadabb" válfajának megvalósulásáért harcolnak. A nemzetközi imperializmus új, koncentrált politikai támadást indított hazánk ellen, és abban reménykedett, hogy e támadások sorozatával és „ésszerűbb" propagandával elkerülheti a régi taktikai hibákat és sikerrel megismételheti az 1956-os magyarországi akciót. A Nyugat ezért messzemenően méltányolta az új disszidens írók és újságírók képességeit. Tág teret kaptak a burzsoá sajtóban és rádióban. Egyremásra láttak napvilágot a Magyar Népköztársaságot és a Szovjetuniót rágalmazó könyvek és újságcikkek.

Az emigráns Írószövetség központját Londonban, a Nemzetközi Pen Club árnyékában helyezték el, és az első években Londonban került kiadásra az „Irodalmi Újság" is, mintegy 6000 példányban. Hivatalosan egy részvénytársaság adta ki. A részvények fele – természetesen csak formálisan – 1958 végéig Pálóczi Horváth György kezében volt.

A „Magyar Írók Szövetsége Külföldön" londoni tagértekezletének 1958. június 11-i jegyzőkönyve szerint az Írószövetségnek és az „Irodalmi Újság"-nak három jövedelmi forrása volt:

1. A „Congress for Cultural Freedom", amely pontosan meghatározott célokra ad a szövetségnek állandó támogatást, s erről a szövetség negyedévenként pontosan elszámolni tartozik.

2. A Szabad Európa Rádió, melynek adásaiban 1958-ban öt hónapon át szerepelt az Írószövetség programja.

3. Önkéntes adományok. (Ez az idézett jegyzőkönyv tanúsága szerint jelentéktelen összeg.)

Az amerikaiak nem voltak szűkmarkúak – különösen az első években nem. 1957 augusztusától 1958 augusztusáig például az Írószövetség számára a CCF 7150 fontot, a Szabad Európa Rádió egyszer 252 fontot, más alkalommal 9000 dollárt utalt át. Az „Irodalmi Újság" ugyanezen idő alatt a CCF-től körülbelül 28 000 fontot kapott.

Bár Ignotus és Pálóczi az emigráns írók szövetségének alakuló közgyűlésén hangoztatták, hogy a patrónusok minden ellenszolgáltatás nélkül akarnak segíteni a magyar írókon, és garantálták, hogy

nem fognak beleszólni az írók politikai tevékenységébe, minden józanul gondolkodó ember tudja, hogy ennyi pénzt nem adnak ingyen Nyugaton. A „be nem avatkozásról" szóló ígéret gyorsan feledésbe merült. A „Congress" az anyagi támogatást az első perctől kezdve attól tette függővé, hogy az emigráns Írószövetség az amerikai hidegháborús körök elképzelésének megfelelően tevékenykedik-e. Ha voltak is az emigráns íróknak önálló elképzeléseik – például az „Irodalmi Újság" politikai profilját illetően –, azokat az évek során az amerikai nyomásnak engedve sorra feladták. Az amerikaiak ragaszkodtak ahhoz, hogy a lap fő vonalában harmadikutas, népies és „nemzeti kommunista" vonalat tükrözzön.

A lap első felelős szerkesztője, Faludi György, kezdettől fogva szemben állt ezzel az elképzeléssel, mint ahogy ezt az „Irodalmi Újság" hasábjain ki is fejtette. „Az író-emigrációnak választania kell a forradalom és az 1955–1956-os »Irodalmi Újság« szellemének követése között... Mihez ragaszkodjam? – kérdezi. – Az 1955–56-os »Irodalmi Újság« gyakran virágnyelven szóló cikkeihez, kényszerű népi demokratikus frazeológiájához, vagy 56-os forradalmunkhoz?"

Faludi a „forradalom" hagyományait választotta, és minden kompromisszumot és rendszerünkről kiejtett enyhébb szót árulásnak tartott. Felelős szerkesztői tevékenységét ennek megfelelő szellemben akarta folytatni. Igen ám, de ez nem illett bele az amerikai taktikai elképzelésekbe. Az amerikaiaknak az emigrációban voltak olyan embereik, akikre a kérlelhetetlen szocialistaellenesség szerepét osztották, az „Irodalmi Újság" köre azonban másért kapta a dollárokat és a fontokat. Először megpróbálták Faludit finomabb eszközökkel befolyásolni. 1957 nyarán ilyen céllal kereste fel őt Londonban Josselson, a „Congress" magyar referense, és elmondta neki, hogy elégedetlen a lappal, mert jelentősen eltér a kitűzött politikai irányvonaltól.

Faludi akkor még elég erősnek érezte magát és nem akart engedni, de riválisai – mindenekelőtt Ignotus és Szabó Zoltán –, akik pozíciójára törtek, mind erőteljesebben támadták. 1958 júliusában, amikor az „Irodalmi Újság"-ban megjelent „Hamis alternatíva" c. cikke, a „Congress" már komolyabb eszközökhöz nyúlt. A cikkben ugyanis Faludi nemcsak általánosságban fejtegette, hogy mindenféle

tárgyalás a nagyhatalmak között, vagy bármilyen engedmény a Szovjetuniónak elítélendő, hanem a kommunisták útitársainak nevezte az angol Munkáspárt balszárnyának vezetőjét, Bevant és lapját, a „Tribune"-t, valamint Nennit, az Olasz Szocialista Párt vezetőjét is. Dulles hidegháborús vonalának ez a nyílt propagálása volt az az utolsó csepp, amelytől betelt a pohár. A „Congress" buzdítására Ignotus és Szabó Zoltán cikkezni kezdtek az „Irodalmi Újság"-ban Faludi „elrugaszkodott" nézetei ellen.

A „Congress" nyomására Faludi kénytelen volt helyet adni a lapban ezeknek a cikkeknek.

Az emigráns Írószövetség 1958 októberi közgyűlése előtt az „Irodalmi Újság" körüli harc még élesebbé vált. Az amerikaiak egy ellen-írószövetség megalakításával fenyegetőztek, ha a közgyűlés netalán Faludi mellett áll ki. Az ellen-írószövetséggel kapcsolatos fenyegetőzésnek az is nyomatékot adott, hogy 1958 augusztusában – szemben a londoni írókkal – Fenyvesy Jeromos katolikus pap vezetésével „Keresztény Nemzeti Írószövetség" alakult Nyugat-Németországban. Egyidejűleg Josselson formálisan ultimátumot intézett Faludihoz és szövetségeseihez – köztük Pálóczi Horváthhoz, Aczél Tamáshoz és Szász Bélához –, s ebben kijelentette, hogy ha feltételeit nem teljesítik, mindenkinek felmondanak, s a „Congress" nem ad több támogatást.

Az amerikai vonal érvényesüléséért Faludival szemben továbbra is mindenekelőtt Ignotus Pál és Szabó Zoltán állt ki, akiket Kovács Imre is támogatott. De mellettük volt még jó néhány filozófus, újságíró is, mint Mészáros István, Gömöri György, Márton László, Krassó Miklós, akik az oxfordi egyetemen tanultak vagy tanítottak. Faludi szerint a Párizsban élő írók – Gara László, Méray Tibor, Hatvany Bertalan, Révai András és mások – aláírásokat gyűjtöttek ellene.

Az 1958 októberében megrendezett közgyűlésig Faludiék engedtek a nyomásnak, és a „Congress" feltételei alapján kiegyeztek ellenfeleikkel. A közgyűlésen Pálóczit és Aczélt már be sem választották az Írószövetség vezetőségébe, és közölték, hogy Faludi a jövőben az „Irodalmi Újság"-nak csak a szépirodalmi rovatát szerkesztheti. Az előzetes kompromisszumos megegyezés ellenére a köz-

gyűlés egyik fő témája az „Irodalmi Újság" politikai vonalának kérdése volt.

A felszólalásokból kimondva vagy kimondatlanul határozottan kiérződött, hogy a résztvevők az „Irodalmi Újság" feladatának mindenekelőtt azt tekintik, hogy az a hazai értelmiségi rétegekre hasson, és csak másodrendű kérdés számukra, hogy az emigráció hogyan vélekedik a lapról. A lap politikai vonalát tehát ehhez mérten igyekeztek meghatározni. Ignotus a közgyűlést megelőző egyik vita hevében ezt egyszer úgy fogalmazta meg, hogy őt nem érdekli, mekkora a lap példányszáma, inkább legyen 6000 helyett 1000, de azt úgy szerkesszék, hogy a „Congress" fizessen érte. A „Congress" pedig csak olyan lapot finanszíroz, amelyről azt hiszi, hogy otthon súlya van.

MEGVÁLTOZIK A PROFIL

A közgyűlésen Szabó Zoltán felszólalásában hangsúlyozta, hogy véleménye szerint „Magyarországon leginkább a baloldali állásfoglalás hat..." Kemény György ugyancsak erre figyelmeztette társait: „Sokkal jobb, ha a tiltakozás baloldalról jön – mondotta –, mert nem sokat ér a vasfüggöny mögött egy olyan egyesület vagy kör tiltakozása, amely szélsőjobboldali."

Az emigráns írók közgyűlésére – költséget és fáradságot nem kímélve – New Yorkból Európába repült Kovács Imre is, hogy elmondja figyelemre méltó felszólalását. Bevezetőben megjegyezte, hogy ő nemcsak az Írószövetség tagja, hanem annak a New York-i Magyar Bizottságnak is egyik vezetője, melyet az Egyesült Államok Külügyminisztériuma hivatalosan elismer. Hogy szavainak még nagyobb súlyt adjon, hozzátette: „Van egy olyan organizáció, a Szabad Európa Bizottság, amelynek támogatása lehetővé teszi, hogy a Magyar Bizottságnak költségvetése legyen, tevékenykedjék, s hogy tagjai utazhassanak."

E bevezető után rátért a lényegre: „Az »Irodalmi Újság« ne legyen pártlap, de elkerülhetetlen, hogy politizáljon... A nyugatiak nem gondolnak felszabadító háborúra, ez azonban nem jelenti azt, hogy feladták volna a kelet-európai országokat. Megvannak a terveik, s ezek a tervek nagyon érdekesek... Az amerikai külpolitiká-

ban a kommunizmus belső ellentéteinek, a kommunizmuson belüli fellazulás folyamatának szinte már tudományos vizsgálatát produkálják, azt a külpolitikai szemléletet vallják, hogy ezek a népek előbb vagy utóbb kikerülhetnek a kommunista uralom alól. Ez általánosságban a felfogás. És hogy ez a szemlélet nem volt helytelen eddig sem, azt láthattuk azokból az eseményekből, amelyek sorozatosan jelentkeztek a vasfüggöny mögött, és végül is a magyar forradalomban tetőződtek be . . ."

Kovács Imre felszólalása a közgyűlésen általában helyeslésre talált. Az eszükbe sem jutott, hogy ez a taktika nemcsak „sikereket" hozott, hanem végül is vereséget szenvedett. Az amerikai koncepciót az összegyűlt írók célravezetőnek, jó eszköznek találták a kommunizmus elleni harcban. Úgy látszott, hogy ezen a platformon az „Irodalmi Újság" köré csoportosuló emigráns írók között létrejön a megegyezés. A lapban megjelenő politikai és az úgynevezett ideológiai cikkek többsége ettől kezdve a „szocialista demokrácia", illetve a „demokratikus szocializmus" mellett tört lándzsát.

A békesség és az egyetértés azonban csak ideig-óráig tartott. 1958 októbere óta az emigráns magyar írók szervezete nem volt képes arra, hogy újabb közgyűlést hívjon össze. Legutóbb 1960 októberére tervezték, de a meghívottak közül olyan kevesen jelentek meg, hogy kudarcukat kénytelenek voltak belátni, és a közgyűlést meghatározatlan időre elhalasztották.

A soron következő közgyűlés azonban mindörökre elmaradt. Időközben változott a nemzetközi helyzet, változtak a nemzetközi erőviszonyok, és a nyugati stratégák többsége előtt is világosabbá vált, hogy Magyarországon a politikai és társadalmi életben olyan átalakulások következtek be, melyek eleve illuzórikussá tesznek minden ábrándot egy újabb ellenforradalomról.

Az emigráns Írószövetség 1960-ban már a szétesés állapotába került, s rövidesen szép csendben meg is szűnt. A „Congress" nem tartotta érdemesnek a további támogatásra. Az Írószövetség 1959-ben még 4200 fontot kapott a „Congress"-től, 1960-ban már semmit. Az „Irodalmi Újság" költségvetését is 30 százalékkal csökkentették az előző évekhez képest, de még így is tekintélyes összeggel, 17 000 fonttal gazdálkodhatott a lap. Ennek ellenére szerkesztőinek nagyobb felét elbocsátották, majd teljesen kicserélték.

1962 elejétől az „Irodalmi Újság" Párizsban jelenik meg. A „Congress"-nek a szerkesztőség áthelyezésével több célja lehetett. Egyrészt a Ford alapítvány európai központja is Párizsban van, s így Josselson utóda, Mr. Delgado könnyebben ellenőrizhette. Másrészt valószínűnek látszik, hogy így akartak megszabadulni az angliai magyar emigráns íróktól, akiknek marakodása már terhessé vált számukra.

Faludival nem vesződtek tovább, felmondtak neki. Az akkori emigráns lapok finoman úgy írták, hogy „Faludi György megvált az »Irodalmi Újság« szerkesztőségétől", és bejelentették, hogy „a szerkesztéssel Enczi Endrét bízták meg". Arról bölcsen hallgattak, hogy kik bízták meg Enczit, mert hiszen ekkorra már az emigráns Írószövetség megszűnt, és még csak formálisan sem lehetett ezt a szervezetet megbízóként feltüntetni.

Az igazság az, hogy Enczit az amerikaiak hozatták át Európába Dél-Amerikából, ahol mint mosogatólegény kereste meg szűkös kenyerét egy harmadosztályú vendéglőben. Az enyhe szenilitás jeleit mutató nagyon beteg Enczi értéke az amerikaiak számára abban keresendő, hogy 1956-ban Budapesten is ő volt az „Irodalmi Újság" felelős szerkesztője. Tulajdonképpen sajnálatraméltó ember, akinek jobbára csak a nevét használják fel a propagandahatás növelése kedvéért. Szerkesztő munkatársnak rendelték mellé azt a Méray Tibort, aki a koreai háború idején nagy népszerűségre tett szert Magyarországon az amerikaiak aljas baktériumháborúját leleplező riportjaival, majd az ellenforradalom után Párizsban azzal szerzett magának meglehetősen tekintélyes vagyont, hogy ugyanezeket a riportokat megcáfolta. Enczi másik közvetlen munkatársa, hogy-hogy nem, a „nemzeti kommunista" hírében álló Aczél Tamás lett, aki a nála megszokott gátlástalansággal viharos gyorsasággal cserben hagyta barátját, Faludi Györgyöt. Végeredményben tehát rövid átmeneti időre új, „tiszta" nemzeti kommunista profilt kapott az „Irodalmi Újság". Ez a kis szennylapocska még ma is megjelenik Párizsban, s ugyanolyan üzsítást folytat, mint a többi reakciós emigráns lap, csak ezt úgy csinálja, mintha irodalommal foglalkozna.

„TUDOMÁNYOS" INTÉZET A LEGÚJABB TÖRTÉNELMI TAPASZTALATOK ELEMZÉSÉRE

Még 1959-ben, amikor egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a Magyar Írók Szövetsége Külföldön és az „Irodalmi Újság" körei képtelenek különféle ellentéteiket rendezni, illetve az amerikaiak által eléjük állított feladatokat megoldani, ugyancsak a „Congress for Cultural Freedom" támogatásával létrehoztak Belgiumban egy úgynevezett „nemzeti kommunista" emigráns csoportosulást, a „Nagy Imre Politikai és Társadalomtudományi Intézet"-et. Vezetője Heltai György lett. Heltai 1956 előtt a Külügyminisztériumban dolgozott, s az ellenforradalom alatt Nagy Imre külpolitikai tanácsadója volt. Heltai legaktívabb segítőtársa Nagy Balázs „történész", egyben az „Intézet" kiadványának, a „Szemlé"-nek segédszerkesztője lett. Nagy az ellenforradalom előtt és alatt Budapesten a Petőfi Körben működött.

A Nagy Imre Intézet életre hívásával a „nemzeti kommunista" emigrációnak olyan központját akarták megteremteni, amely képes arra, hogy erős hatást gyakoroljon a Nyugat, de különösen a szocialista országok értelmiségi rétegeire. A Nagy Imre Intézet rendszeresen „tudományos" konferenciákat tartott, amelyekre meghívtak Magyarországon élő személyeket és intézményeket is. A meghívókon tudatták a címzettekkel, hogy vállalják az utazás és a kinntartózkodás költségeit is. Arról, hogy az emigránsok miből fedezik mindezt, mélységesen hallgattak. 1959-es konferenciájukra küldött meghívójuk ismerteti az „Intézet" látszatra igen jámbor tevékenységét. E szerint az Intézet „... angol, francia és magyar nyelven kiadott folyóiratai, valamint konferenciái révén, a legújabb történelmi tapasztalatok elemzése alapján, a szocialista gondolat továbbfejlesztésére, a mai új viszonyoknak megfelelő újrafogalmazására tesz kísérletet. E munkája során nagy gondot fordít a kelet-európai országok, különösen Magyarország tapasztalatainak elemzésére. Alapelvének tekinti a különböző álláspontok szabad vita során történő tisztázását."

A Nagy Imre Intézet 1960 májusi, Brüsszelben tartott konferenciáján, ahol a kelet-európai országok gazdasági helyzetéről vitáztak, részt vettek többek között Fejtő Ferenc, Schreiber Tamás,

Philippovics Tamás, Kecskeméti Károly, Biró András, Kende Péter (újságírók, történészek, filozófusok) Párizsból, Nagy László és Molnár Miklós Svájcból, de voltak ott Hollandiából, Ausztriából, és megjelent a konferencián Kéthly Anna is.

Ez az úgynevezett társadalomtudományi intézet amerikai pénzen és amerikai megrendelésre sorra jelentette meg könyveit, folyóiratait és egyéb rágalmazó kiadványait a Magyar Népköztársaság ellen. A negyedévenként megjelenő „Szemlé"-t rendszeresen küldözgették Magyarországra is.

A Szemle „elemző", áltudományos cikkecskéi általában „jó tanácsokkal" is szolgáltak pártunk és államunk vezetőinek, hogy miként kellene az ország szekerét az „egyedül helyes" útra vezetni. Az intézet össztevékenysége arra irányult, hogy szítsa a munkásmozgalmon belüli ellentéteket, és lehetőleg új ellentéteket is támasszon. Mindezt azért mondjuk múlt időben, mert az egész intézmény hirtelen és rejtélyes körülmények között megszűnt. Ezt a rejtélyt persze nem nagyon nehéz megfejteni. Egyszerűen arról lehet szó, hogy akik a pénzt adták, rájöttek arra, hogy Heltaiék tevékenysége nem fizetődik ki, mert semmiféle hatással nincs a magyarországi közvéleményre.

Az „intézet" megszüntetését elrendelő döntéshez valószínűleg hozzájárulhatott az is, hogy a Szabad Európa Bizottság Párizsban székelő amerikai segélyszervének magyar referense, egy Mr. Metz nevű amerikai számára Heltai személye nem volt szimpatikus. Metz úr német származású feleségének óriási földbirtokai vannak Dél-Amerikában, és ő maga Goldwater szenátor lelkes híve. Így érthető, hogy Heltai és társai – bármennyire is igyekeztek megszolgálni a dollárokat – Metz szemében csak támogatásra érdemtelen, kétes elemek maradhattak.

BRÜSSZELBŐL ELTŰNT EGY EMBER

Az igazság kedvéért azonban azt is el kell mondani, hogy Metz úr nem mindenkitől vonta meg bizalmát, aki a Nagy Imre Intézetnél dolgozott. Még 1962-ben történt, hogy Brüsszelből eltűnt Heltai legközvetlenebb munkatársa, az addig harcos „nemzeti kommu-

nista" Nagy Balázs. Néhány hétig senki sem tudott róla semmit, majd egyszer csak kiderült, hogy Párizsban él, egy jól berendezett háromszobás lakásban, és Metz úr utasítására (természetesen költségére) a „legmélyebb illegalitásban" a magyar emigránsok között trockista csoportot szervez. (Mert Metz úr azért, ha a szükség úgy kívánja, hajlandó a „baloldali" szárnyak támogatására is.)

Nagy Balázs ilyen irányú tevékenységéről a „Bécsi Magyar Híradó" 1964. szeptember 1-i számában olvashatunk. (Ezt a lapot kivételesen nem a párizsi Ford alapítvány, hanem a bécsi Citizen Service nevű amerikai szerv pénzeli, mintegy havi 18 000 schilling erejéig.) Ez a lap közölte Heltai György nyílt levelét, melyben bejelenti az intézet és lapja megszűnését, s egyben említést tesz Nagy Balázsról is. „Nagy Balázs nem üres kézzel távozott tőlünk – írja Heltai –, következésképpen ez az esemény nemcsak erkölcsi, hanem igen jelentős anyagi hátrányokat is okozott, ami pénzügyi forrásaink csökkenéséhez, majd teljes kiapadásához és Intézetünk megszűnéséhez vezetett." Lehet, hogy ez csak egyszerűen a vetélytárs emigrációban megszokott rágalmazása, de amit a továbbiakban ír Heltai, az érdekesnek tűnik: „Nagy Balázs jelenleg Párizsban egy szélsőbaloldali csoportosulás (Magyar Forradalmi Szocialisták Szövetsége – külföldi csoport) vezetője, és szerkesztésében jelenik meg a »Szocialista Forradalomért« című kiadvány... Itt jutunk el ahhoz a kérdéshez: miért van szüksége Nagy Balázsnak arra, hogy önmagát ne nevezze meg, hogy kiadványát úgy tüntesse fel, mintha az Baselben készülne (nyomda, szerkesztő, felelős kiadó megnevezése nélkül, tehát illegálisan), és saját párizsi címe helyett egy londoni címet adjon?... Nagy Balázs azt sem magyarázza meg, honnan van pénze a sokszor 20 oldalnál nagyobb terjedelmű kiadványok elkészítésére" – sorolja a kényes kérdéseket Heltai, de nem válaszol rájuk. Pedig például a legutóbbinál sem kellene mást tennie, csak megnéznie ugyanazt a listát, amelyen eddig az ő fizetését számfejtették.

Érdekes, hogy a bécsi „Magyar Híradó" következő számában Heltai – aki időközben kivándorolt az Egyesült Államokba –, nem tudni mi okból, visszavonta állításait, és arra kérte a lap szerkesztőit, közöljék olvasóikkal, hogy az előző levél hamisítvány volt, valaki visszaélt nevével. Ilyesmi az emigrációban elképzelhető, de nem

biztos, hogy így történt. Az is lehet, hogy Heltait utasították, sürgősen adjon cáfolatot. Az mindenesetre tény, hogy Nagy Balázs Párizsban tevékenykedik. Trockista csoportja csak néhány főből áll, pontosabban azoknak a szűk körére korlátozódik, akik fizetést kapnak kiadványa szerkesztéséért. Ennek az úgynevezett mozgalomnak semmiféle talaja sincs az emigrációban, és pusztán azzal a céllal hozták létre, hogy külföldi biztatást és segítséget próbáljanak nyújtani azoknak a keveseknek, akik „balról" bírálgatják pártunk és kormányunk politikáját. Nagy Balázs és társai most az imperialisták által kiosztott szerepek közül a trockistát játsszák, és felhívnak bennünket, hogy alakítsuk meg Magyarországon az „igazi forradalmi marxista pártot".

Többek között e sorok szerzőjét is „megtisztelték" Nagy Balázs újságjának, a „Szocialista Forradalomért"-nak egy példányával – a Francia Rádió és Televízió műsorújságjába csúsztatva. Ebből a számból is kiderült, hogy Metz úrék nem helyeslik a Magyar Szocialista Munkáspárt politikáját, és sokkal kívánatosabbnak tartanák, ha Trockij tanításait olvasgatnánk és az ő útmutatásai szerint szerveznénk valamiféle új „igazi forradalmi" pártot Magyarországon.

Metz úrék természetesen nemcsak Nagy Balázs és társai cikkein keresztül akarnak tanácsokat adni a magyar kommunistáknak. Még 1963 novemberében történt, hogy ismeretlen feladók a kapitalista országokban tevékenykedő magyar diplomatákhoz sokszorosított röplapot juttattak el, mely így kezdődött: „Nyílt levél Kádár János elvtárshoz...", és azt írták alá, hogy „Magyar Marxista–Leninisták Szövetsége". Ez a röplap párton belüli vitát követel, azaz annak mérlegelését sürgeti, hogy nem lenne-e helyes, ha az MSZMP szembefordulna az SZKP politikai vonalával.

Ezt az egész förmedvényt úgy fogalmazták, mintha egy hazai szektás csoportosulás kiadványa lenne. De diplomatáinkban már eleve gyanút keltett a szöveg provokatív jellege, s a nyugati burzsoá lapokból és rádiókból jól ismert érvelés. Emellett néhány címzett felhívta a figyelmet arra a furcsaságra, hogy a boríték felső bal sarkában a küldő szervezet (Magyar Marxista–Leninisták Szövetsége) nevének rövidítése M. M. L. S., ami Magyarországon teljesen szokatlan. Pesten minden gyerek tudja, hogy a névrövidítésekben a szövetség szót nem S, hanem SZ betűvel jelölik.

Ezért a röpiratot és borítékját szakértői vizsgálatnak vetették alá, s az kétséget kizáróan kimutatta, hogy a borítékon látható budapesti 72-es postabélyegző hamisítvány, és hamisak a jobb felső sarokban elhelyezett „Magyar Posta" aláírású Lenin bélyegek is. A vegyelemzés pedig kimutatta, hogy a papír amerikai eredetű.

A SZOLGÁK LÁZADÁSA

Az 1950-es évek végétől az Amerikai Egyesült Államok belső erőviszonyainak mintegy tükröződéseként a reakciós emigráció soraiban is hosszan dúlt a harc az ellen a szerintük „liberális és békülékeny" koncepció ellen, melynek J. F. Kennedy volt a megtestesítője.

A reakciós emigráció vezérei bizonytalanná váltak, úgy érezték, hogy kicsúszik a talaj a lábuk alól, s a szó szoros értelmében fellázadtak „kenyéradó gazdáik" ellen. Elterjedt köreikben, hogy Kennedy politikai vonalából következően megszűnnek vagy lényegesen átalakulnak a különböző „nemzeti" bizottságok, köztük természetesen a Magyar Bizottság is; megvonják az anyagi támogatást a reakciós szervezetektől és személyiségektől; a Szabad Európa Rádiónál nagyarányú leépítések lesznek stb.

Az Európai Rab Nemzetek Szövetsége 1961 áprilisában közgyűlést tartott Párizsban. Itt kiadtak egy memorandumot „A Rab Nemzetek és Európa Szabadsága" címen. E memorandum bevezetője szerint a közgyűlésnek egyik fő célja az volt, hogy megvizsgálja, milyen nézetek vannak Nyugaton a „rab országokat" illetően *általában* és hogy milyen a nyugati hatalmak magatartása ebben a kérdésben. A Rab Nemzetek közgyűlése azonban a hangoztatott célok ellenére *nem általában* foglalkozott a kérdéssel, hanem – anélkül, hogy kimondta volna – Kennedy koncepciója ellen hadakozott.

A meg nem nevezett nyugati álláspont, melyet az Európai Rab Nemzetek Szövetségének memoranduma idéz és cáfolni igyekszik, így hangzik: „Európa helyzete most már gazdaságilag, politikailag, katonailag stabilizálódott, s ezen akár így, akár úgy változtatni csak általános háború árán lehetne. Ez pedig mindkét fél számára elfogadhatatlan ár... ez nem lehet a nyugati politika gyakor-

lati célkitűzése. A legjobb, amit a Nyugat a rab nemzetekért tehet, hogy táplálja a felszabadulás reményét azzal, hogy megtagadja az európai politikai status quo formális szankcionálását, és segíti őket abban, hogy olyan gyakorlati rendszabályok kivívásával javítsanak sorsukon, amelyek elősegítik a belső szabadság fejlődését és csökkentik Szovjet-Oroszország befolyását . . ."

Mindez félreérthetetlenül Kennedy gondolatmenete, melyet az Európai Rab Nemzetek Szövetsége közgyűlésének deklarációja csak azért idéz, hogy megállapíthassa: „Ez az elmélet nem bírja el a legfelületesebb elemzést sem."

Ez szokatlanul pimasz hangnak számított az Egyesült Államok elnökével szemben, bár meg kell hagyni, hogy igazuk van, ha hiú ábrándnak nyilvánítják Kennedynek azokat a reményeit, hogy gazdasági segélyekkel, kulturális cserékkel stb. a „szabadabb" (értsd: burzsoá) útra lehet terelni a „csatlós" (értsd: szocialista) országok bármelyikét, mert „ennek nincsenek meg a sajátos belső feltételei".

Az Európai Rab Nemzetek Szövetségében összegyűlt emigráns vezéreket különös módon ingerelték és heves kirohanásokra ösztönözték Kennedynek azok az egy időben hangoztatott tételei, melyek szerint az Amerikai Egyesült Államoknak világhatalmi törekvéseit elsősorban Ázsiában, Afrikában és Latin-Amerikában kell megvalósítani.

Saját értékük csökkenését féltve, vészjóslóan figyelmeztették a Nyugatot, hogy ha el akarja kerülni pusztulását, vesse el azt a hamis nézetet, mintha csak az ázsiai, az afrikai és a latin-amerikai országok képeznék a fő frontot a kommunizmus elleni harcban, mert – szerintük – „az igazság az, hogy továbbra is Európában folyik a döntő játszma".

Az emigráns vezetők is arra kényszerülnek, hogy elismerjék a világban beállott új erőviszonyokat, de ugyanakkor azt bizonygatják, hogy a Nyugat félelme a háborútól indokolatlan. Véleményük szerint az az állítás, hogy a kelet-európai nemzetek „szabadsága" már nem lehet a nyugati politika reális célja, szem elől téveszti azt az alapvető tényezőt, hogy a nukleáris erő egyre jobban semlegesedik, s ma már vitatható, hogy fő stratégiai elemnek tekinthető-e. Márpedig, ha ismét előtérbe kerülnek a háborúzás hagyományos eszközei – így szól végső konzekvenciájuk –, akkor a ke-

let-európai „rab országok" stratégiai jelentősége újra megnő, és értelmetlen dolog lenne lemondani a „felszabadítás" politikájáról, azaz magyarán mondva a szocialista országok katonai lerohanásáról.

Az Európai Rab Nemzetek Szövetségének említett dokumentuma szemére veti az Egyesült Államoknak, hogy az amerikai nukleáris fölény idején nem kísérelte meg, hogy változtasson az európai helyzeten. Most pedig már, amióta a Szovjetunió is rendelkezik nukleáris ütőerővel, a perspektívák szükségszerűen kevésbé biztatóak – írják. „Ma már nehéz elképzelni – így a memorandum –, hogy a nyugati hatalmak az erő pozíciójából kiindulva bocsátkozzanak tárgyalásokba." Logikusan mindebből az következne, hogy mivel az erő pozíciójából nem tárgyalhatnak, kíséreljék meg egyenlő félként. De ahhoz, hogy ez a gyülekezet ilyen konzekvenciára jusson és ilyen tanácsokat adjon amerikai gazdáinak, meg kellene tagadnia önmagát. Éppen ezért azt javasolták, hogy mivel az erő pozíciójából már úgysem tárgyalhatnak – ne tárgyaljanak!

A Központi Hírszerző Hivatal és az amerikai kormány más szervei – így Külügyminisztériuma is – sokat fáradoztak azon, hogy ezt a maguk által kreált emigráns csúcsszervet az új politikai és taktikai vonal szolgálatába állítsák. 1962 áprilisában az Egyesült Államok Külügyminisztériuma kifejezetten avégből hívta össze az Európai Rab Nemzetek Szövetsége közgyűlését, hogy háttérbe szorítsa azokat az emigráns köröket, amelyek még ekkor is a régi „felszabadítási" irányvonal mellett foglaltak állást.

Ezen a közgyűlésen Berdzsinski és Mosli lengyel emigránsok (a Kolumbia Egyetem tanárai és egyben az Egyesült Államok Külügyminisztériuma, valamint a Szabad Európa Bizottság tanácsadói) voltak a fő szónokok. „A jelenlegi helyzetben – mondották –, a termonukleáris fegyverek korában, amikor nemzetközi méretekben erőegyensúly alakult ki, le kell mondani a régi felszabadítási irányvonalról. Ehelyett rá kell térni arra az új irányvonalra, amely figyelembe veszi és kihasználja a kelet-európai országokban végbemenő liberalizálódás tényét, elősegíti ezt a folyamatot azzal is, hogy a belső politikai erőket a kormányokra nehezedő nyomás növelésére buzdítja, számol a szocialista országok közötti ellentétekkel és igyekszik azokat élezni."

Az amerikai kormány azonban ekkor már nem elégedett meg az ilyen szép elvi intelmekkel, hanem az új koncepcióval szemben álló emigráns vezéreket legérzékenyebb pontjukon kezdte szorongatni. 1962 novemberében Washingtonba rendelték a „nemzeti bizottságok" vezetőit és mindenekelőtt a számtalan emigráns sajtótermék kiadóit és szerkesztőit. A Külügyminisztériumban úgynevezett tájékoztató értekezletet tartottak, melynek jelentőségét alátámaszotta, hogy az Egyesült Államok elnöke és külügyminisztere is megjelent. Az értekezlet anyagát nem hozták nyilvánosságra. Ezen az „eszmecserén" – a mégis kiszivárgó hírek szerint – előkészítették a résztvevőket arra, ami rövidesen bekövetkezett: az amerikai kormány komolyan hozzáfogott a régi koncepció alapján összeeszkábált és hitelüket vesztett emigráns szervezetek (legalábbis átmeneti) leépítéséhez, s ami számukra a legfájóbb volt, a nekik juttatott pénzösszegek csökkentéséhez.

E fejlemények ellenállást váltottak ki a hidegháború amerikai és emigráns bajnokaiból. Az Európai Rab Nemzetek Szövetségének főtitkára, a román emigráns Brutus Coste ki is fakadt: „A Szenátus hangfogót akar a szánkra rakni, viszont a Kongresszus változatlan munkát vár tőlünk." A fogalmazás nem egészen pontos, mert a Szenátus és a Kongresszus tagjai között is nem kis számban voltak és vannak olyanok, akik a reakciós emigráns vezéreket a régi hidegháborús politika folytatására bátorítják.

MINDENKI AZ „ÖNRENDELKEZÉSÉRT"

Az ENSZ 1960 őszén lezajlott közgyűlése óta – amikor az imperialista hatalmak arra kényszerültek, hogy a Szovjetunió javaslata alapján maguk is megszavazzák a gyarmati rendszer elítélését, a gyarmati népek szabadságát és önrendelkezési jogát deklaráló határozatot – fokozatosan erősödött a nyugati agitációnak és propagandának az a rágalmazó, hazug érvelése, hogy a Szovjetunió is gyarmattartó hatalom. A kelet-európai „rab nemzetek" önrendelkezési jogának követelése a nyugati hivatalos megnyilvánulásoknak, valamint agitációs és propaganda szerveiknek központi témái közé került.

A reakciós emigráció vezérkara sürgette az imperialista országok kormányait, hogy az önrendelkezés kérdésében menjenek ellentámadásba. 1962-ben megrendezett konferenciájukon azt a beismerés számba is vehető megállapítást tették, hogy „a Nyugatnak nem szabad szemet hunyni az előtt, hogy a kommunizmus elvei igazolódtak a nyugati gyarmatosítás felszámolásában, a volt gyarmati népek önrendelkezésének elnyerésében". A világban elég nagy visszhangra talált az az állítás is – fejtegették –, hogy c fejlődés a kommunisták által támogatott felszabadító mozgalmaknak tulajdonítható, s a gyarmati népek szabadságukat nem a nyugati hatalmaktól kapták, hanem éppen ellenükre szerezték meg azt. „Mindez hozzájárult annak a mítosszá vált hiedelemnek a kialakulásához, hogy a kommunizmus világméretű győzelme elkerülhetetlen, ami a szovjetek által folytatott politikai háború egyik hatalmas fegyvere" – írják.

Az „önrendelkezési" kampányba bekapcsolódott a reakciós emigráció minden áramlata a fasisztáktól a „nemzeti kommunistákig". A müncheni „Nemzetőr" 1961-ben aláírásgyűjtő kampányt indított a „magyar nép önrendelkezésének kivívásáért". Az ugyancsak Münchenben megjelenő „Hadak Útján", a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége fasiszta katonai szervezet lapja, 1961 szeptemberében azon lelkesedett, hogy milyen „nagyszerű" agitációs fegyver az „önrendelkezés" jelszava. Vezércikket szentelt a kérdésnek, mondván, hogy „az ideológiai háborúba a Szovjetunióval szemben ezt kell bevetni, mint első számú követelést".

A „nemzeti kommunisták" ideológiai érvelése a brüsszeli „Szemle" 1961 októberi számában így hangzott: „A szovjet típusú társadalomban éppúgy hatnak a belső antagonizmusok, mint minden más hatalmi alapon álló rendszerben; a szovjet félteke éppúgy dekolonizációra szorul, mint a kapitalista világ; s a szocializmus vagy a népek érdekének védelme – legalábbis egyelőre – nem a Szovjetunió monopóliuma..." A „Szemle" szerint nyilván az Egyesült Államok a szocializmus és a népek érdekének őre, s pusztán ezért tart fenn 41 országban 2200 katonai támaszpontot!

Az Európai Rab Nemzetek közgyűléseinek határozataiban minden évben fő helyen szerepel az „önrendelkezés" követelése. Javaslatuk szerint vissza kell hívni a „csatlós rendszerek" mellé akk-

reditált követeket is, s „ez a lépés az első szakasza lenne annak az eljárásnak – mondják –, amely e rendszerek elismerésének felfüggesztéséhez vezetne". Ezzel szemben a reális helyzet az, hogy a kapitalista hatalmak bővíteni kénytelenek diplomáciai és kereskedelmi kapcsolataikat a szocialista országokkal.

A Szovjetunió és a szocialista országok ellen folytatott rágalomhadjáratba bekapcsolódott a jobboldali szociáldemokrata emigráció is. Hangsúlyozzuk, hogy a jobboldali szociáldemokratákról van szó, mert az emigráns szociáldemokraták között nagyon sokan vannak már olyanok, akik vagy mindenben egyetértenek velünk, vagy mindössze néhány lényegtelen kérdésben van nézeteltérés közöttünk, és csak a megszokás és családi körülményeik tartják őket a kapitalista külföldön.

Az emigráns jobboldali szociáldemokraták fő exponensei Kéthly Anna és Szélig Imre. Kezdeményezésükre még 1957-ben, a nyugatnémetországi Bonnban létrejött egy a „Magyar Szociáldemokrata Párt Emigrációban" (MSZPE) elnevezésű szervezet, amelyet a Szocialista Internacionálé mint a magyarországi szociáldemokrata párt „jogutódját" felvett tagszervezetei sorába. E pártnak ugyan ma már zilált maradványairól is alig beszélhetünk, de azért Kéthlyéknek jó kapcsolataik vannak az európai szociáldemokrata pártokkal, és támogatást kapnak a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségétől is. A legszorosabb szálakkal az angol Munkáspárt jobbszárnyához kapcsolódnak, de politikai vonaluk még ennél is reakciósabb.

Kéthly Anna Brüsszelben él, de az MSZPE úgynevezett titkársága Londonban működik, és lapjuk, a „Népszava" is ott jelent meg 1963 végéig, amikor is anyagi nehézségekre hivatkozva megszűnt. A lap megszűnésének fő oka azonban nem az anyagi nehézségekben keresendő, hanem főképpen arról volt szó, hogy tarthatatlanul szélsőséges politikai vonalat vitt, ami a valamennyire is jóérzésű embereket nemhogy vonzotta volna a szociáldemokráciához, hanem még inkább eltaszította tőle.

Kéthlyéknek tulajdonképpen nincs elfogadott programjuk, bár 1957-ben és 1960-ban is kidolgoztak egy-egy tervezetet. Az utóbbi jórészt azonos a „Közép- és Kelet-európai Szocialisták Szövetségé"-nek (a Szocialista Internacionálé emigráns tagszervezete) 1961 ok-

tőberi kongresszusán, Rómában jóváhagyott programjával, amely „Szocialista Alternatíva" címen látott napvilágot. A „Szocialista Alternatívát" 1961. november 20-án Szélig bizalmas körlevél kíséretében – hangsúlyozva egyetértését – megküldte Nyugat-Európában élő híveinek, „pártmegbízottainak". Ez az irományamellett, hogy a szociáldemokrata emigráció nevében követeli a kelet-európai népek önrendelkezési jogát, több pontban összefoglalja a szocialista országok társadalmi berendezésére vonatkozó elképzeléseket is. Ezek:

– a piacgazdálkodás visszaállítása;

– a gazdasági versengés bátorítása a kis- és középvállalatok, az állami, a szövetkezeti, a községi vagy a magánszektorok között (mert „az az állítás – mondja az Alternatíva –, hogy már a kis- vagy a középméretű magánvállalkozás is a kapitalista rendszer újjászületéséhez vezet, nem helytálló");

– a mezőgazdaságban az egyéni gazdálkodás visszaállítása, vagyis a szövetkezetek felszámolása;

– a szocialista verseny vagy a brigádmozgalom eltörlése, polgári pártok létesítése . . . stb.

A kapitalista restauráció programját természetesen különféle szóvirágokkal és a szabadságról szóló frázisokkal álcázzák. Sőt, még olyan fogalmazás is található, hogy „a visszatérés a tőkés termelési rendhez sem nem kívánatos, sem nem lehetséges".

Ami külpolitikai nézeteiket illeti, azok sem kevésbé reakciósak. Egy szavuk sincs programjukban a béke védelmére és a tárgyalások politikája mellett. Viszont magasztalják a NATO-t, a nyugat-európai integrációs törekvéseket, és kifejezik azt a reményüket, hogy a szocialista országok mielőbb beolvadnak a kapitalista világba.

A burzsoá sajtó nagyobb része sokkal objektívebben ír a magyarországi helyzetről, mint Kéthly, Szélig és társai. Az ő, nemrégiben megszűnt lapjuk, a „Népszava", csak fújta a régi nótát a kommunista gyarmati rendszerről és kizsákmányolásról, a terrorról és a nyomorról. A tények nem érdekelték őket, viszont elszántan harcoltak a „szegény gyarmati sorban" élő magyar nép „önrendelkezési jogáért". Az, hogy ez a „nagy küzdelem" éppen egybeesik a szocializmus legádázabb ellenségeinek nyíltan hangoztatott propa-

gandavonalával, és hogy az Egyesült Államok veszetteitől kezdve Nagy Ferencen és a világ legreakciósabb erőin folytatva mindenki a kelet-európai „rab népek önrendelkezése" után sóhajtozik, egyáltalán nem zavarja őket.

A „Népszava" Magyarországról szóló rémhírei és rágalmai lefőzték az összes nyugati „kacsákat". „Magyarországon már a kenyeret is feketepiacon árulják – írta a „Népszava" 1962. február 1-én. – 1200 papot bebörtönöztek... valószínűleg azért, hogy megszüntessék a parasztság és az egyház kolhozellenes kapcsolatát... A Krisztina-városban egyetlen éjszaka 200 lakásban tartottak házkutatást... Kiss János 27 éves munkást 2 év és 1 hónapi börtönre ítélték, mert egy amerikai turista segítségével levelet próbált kicsempészni Kanadába... Végh Mária németfalui kolhozmunkást 6 hónapra ítélték, mert kritizálta az állam kolhozosítási programját... A nagykanizsai Sipos Györgyöt 18 hónapi börtönre és 1000 Ft pénzbírságra ítélték, mert nyíltan és erős szavakkal bírálta kolhozelnökét..." Így szóltak a „szocialista" Népszava tudósításai a magyarországi helyzetről. Sőt, Kéthly Anna nagabiztosan azt is kijelenti, hogy „e rendszer logikusan és törvényszerűen vezet az összeomláshoz...".

A londoni „Népszava" soha nem emelt szót az emigráns fasisztá ellen. Ha néha a spanyol és a portugál fasizmust bírálta, csak azért tette, hogy egyúttal üthessen a „kommunista diktatúrán". Ugyanakkor ódákat zengett a „szabad világról", ahol szerinte már „megszűnt a kizsákmányolás elleni harcok sziszifuszi jellege". Nem fáradt bele, hogy dicsérje a Közös Piacot, de a KGST-t mindig csak úgy emlegette, mint a hitleri „nagy térgazdálkodás" megvalósulását. S miközben a Szovjetuniót kolonialista törekvésekkel vádolta, igyekezett tisztára mosni az imperialista gyarmatosítókat: „...India gyarmati korszakában egy nagyon távoli nagyhatalom gyakorolta a hatalmat. Bizonyos mértékben ipari fejlődést teremtett és kultúrát vitt be... nem fosztották meg a hatalmas gyarmati területet az öröklött kultúrértékektől... stb." – fejtegette Kéthly Anna 1962. december 1-én megjelent vezércikkében.

Az imperialista kormányok és burzsoá pártok kezdettől fogva csúfos játékot űznek a szocialista országokból emigrált reakciós politikusokkal. Igaz, egy egészen szűk, kivételezett rétegnek viszonylag jó megélhetést biztosítanak, de a többség csak időszakonként jut alamizsnához a politikai propagandaalapokból. Az imperialista kormányok vagy a politikai pártok kül- vagy belpolitikai érdeküktől függően, hol keblükre ölelik, hol meg sem ismerik az emigráns politikusokat, és megvetően elfordulnak tőlük. Így nem lehet csodálkozni azon, ha ezek a hazájukat eláruló és önmagukat áruba bocsátó emberek mindig arra orientálódnak, amerről a nagyobb üzlet, a jobb és biztosabb megélhetés kínálkozik. Az Egyesült Államokban például az elnökválasztások éveiben a reakciós emigráns politikusok árfolyama mindig emelkedik, mert bármennyire is lejáratott és jelentéktelen figurák, mindegyik párt a saját szekere elé akarja fogni őket is.

Köztudott, hogy az Egyesült Államokban sok a kelet-európai bevándorló. Az 1960-as népszámlálás adatai szerint 701 637 magyar, 917 830 csehszlovák, 2 290 267 orosz, 2 780 026 lengyel származású lakosa van az Egyesült Államoknak. A századforduló idején a Magyarországról kivándoroltak 85–90 százaléka – földönfutóvá vált paraszt volt. Az első világháború végén, a Tanácsköztársaság leverése után a kivándorlás indokai elsősorban politikaiak, de a fehérterror elől menekülő forradalmi munkások, értelmiségiek és parasztok mellett számosan voltak, akik anyagi okok, nehéz gazdasági helyzetük miatt hagyták el az országot. A Horthy-rendszer viszonylagos stabilizációja nem állította meg a kivándorlást, a harmincas évek gazdasági válsága pedig – a terror erősödésével súlyosbítva – újabb munkástömegeket és állás nélkül maradt értelmiségieket késztetett arra, hogy elhagyják Magyarországot. A hadikonjunktúra kezdetén, majd a háborús készülődés korszakában is sok kispolgár és értelmiségi kényszerült arra, hogy más hazát válaszszon. Egy részük azért, mert a zsidótörvények következtében nemcsak gazdasági, megélhetési lehetőségeik korlátozódtak, hanem mert életük is veszélyben forgott, mások pedig azért, mert baloldali nézeteik miatt a német fasizmus befolyásának növekedésétől tartottak.

A régi – 1945 előtti – emigrációnak nincs semmilyen elintézetlen ügye az új Magyarországgal. Sőt, legtöbbjüknek az új, szocialista Magyarország szolgáltatott elégtételt itthon elszenvedett sérelmeikért, amikor leszámolt azzal a hatalommal, amely őket emigrálásra kényszerítette. Persze, köztük is van olyan, aki már itthon a másik oldalhoz tartozott, s ott kint sem a dolgozók ügyéért harcol. De a kivándorolt munkásokat, parasztokat és értelmiségieket sem kivándorlásuk indoka, sem jelenlegi osztályhelyzetük nem predesztinálja a velünk való szembenállásra. Ha mégis vannak közöttük is, akik ellenségesen néznek hazánkra, arról a kapitalista környezet tehet, melynek uszító, kommunistaellenes propagandahatása alól egyelőre nem tudták kivonni magukat.

Az amerikai állampolgár emigránsok szavazatára mind a Köztársasági, mind a Demokrata Párt pályázik, és mindegyik az 1964-es választási évben is azon igyekezett, hogy megnyerje a reakciós emigráns vezéreket is korteshadjáratai számára.

S mi szükséges ehhez? Úgy beszélni, hogy az a címzettek szája íze szerint legyen. Ezért – jellemzően – nem volt nagy különbség Johnson és Goldwater üzenetei között, melyeket az Európai Rab Nemzetek Szövetsége megalakulásának 10. évfordulója alkalmából rendezett összejövetelnek küldtek. A republikánus és a demokrata vezér is arra tett ígéretet, segíteni fog abban, hogy a „rabszolgasorba döntött" Magyarország visszanyerje függetlenségét, felszabaduljon a „kommunista diktatúra" alól. A tapsvihar az üzenetekre azonban nyilván nem lehetett valami falrengető, hiszen a „nagy évfordulón" mindössze százötvenen jelentek meg.

A nyilasok természetesen egyöntetűen Goldwater mellett sorakoztak fel. A New York-i „Magyar Szabadság" és a londoni „Hídfő" minden amerikai magyart arra szólít fel, hogy szavazzanak Goldwaterre. 1964. szeptember 10-én a „Hídfő" ezt írta: „Magyarország sorsa az amerikai elnökválasztáson fog eldőlni. Az amerikai magyarság több százezer szavazatot reprezentál, tehát ha van még benne egy kis érzés az óhaza iránt, akkor az amerikai állampolgársággal rendelkező magyarnak ma első számú kötelessége Goldwater mellé állni." E lap angol nyelven közli Málnási Ödön fasiszta „ideológus" levelét Goldwaterhez, melyben igazságot követel Magyaror-

ságnak Érdekes, hogy az ugyancsak fajelmélet alapján álló cionista Klár Zoltán lapja, a New York-i „Az ember" azért szidalmazta a valóban demokratikus gondolkodású magyarokat, mert „felelőtlenül arra hívják fel az amerikai magyarokat, hogy egységesen lépjenek fel a Goldwater-veszéllyel szemben".

Persze voltak olyanok is, akik egyszerre két lovat akartak meglovagolni. Például a Magyar Bizottság két hírhedt vezéralakja, Varga Béla és Nagy Ferenc, akik ugyan a választási csatározások idején Goldwaternak drukkoltak, de számoltak Johnson győzelmével is, állítólag az Egyesült Államok Külügyminisztériumának megbízásából és költségére 1964 szeptemberében európai körútra vállalkoztak. Eljöttek egészen az osztrák–magyar határig, és útjuk során fűvel-fával szóba álltak. Azt terjesztették, hogy az Egyesült Államok kormányától kapott különleges megbízatásuk abban áll: vizsgálják meg, valóban történtek-e olyan érdemleges változások Magyarországon, melyek indokolttá tennék az amerikai kormány fokozottabb közeledését a Magyar Népköztársasághoz. Varga Béla és Nagy Ferenc, a két megrögzött hidegháborús uszító hirtelen a jóindulatú békülékenység álarcában lépett fel. Színeváltozásuk már csak azért is érdekes, mert mind ez ideig élesen elítélték és többnyire kommunista bérencnek nevezték azokat az emigráns politikusokat, akik valamilyen formában tárgyalásokat és közeledést javasoltak.

Végül is az történt, hogy a választási harc hevében beálltak az imperializmus mai taktikai és politikai elképzeléseinek fő vonalába, s magukra vállalták a megbízhatatlan, „rózsaszínű" 1956-os író, újságíró, „nemzeti kommunista" és a szocializmus eszméivel kacérkodó emigráció szerepét a szocialista rendszerek „fellazításában".

Próbálkozásukat megfelelő hírverés kísérte. Két nagy nyugatnémet lap, a „Frankfurter Allgemeine Zeitung" és a „Münchener Merkur" azt írta, hogy Nagy Ferenc és Varga Béla Európába, Bécsbe utazott azzal a céllal, hogy magyar hivatalos körökkel tárgyalásokat kezdjen. A „Münchener Merkur" cikke nyomán a londoni „Hidfő" már arról kezdett írni, hogy a magyar kormány keresi a kapcsolatot az emigráns vezetőkkel. Az „önrendelkezésért" küzdő Auer Pál pe-

dig elterjesztette, hogy egy magyar diplomata felajánlotta neki a külügyminiszteri tárcát. Ezek természetesen mind nevetséges képtelenségek, s a reakciós emigráns vezérek ábrándjait tükrözik, melyeket az imperialista országok ilyen vagy olyan párthoz tartozó felelős tényezői felelőtlen módon tápláltak, hogy az e körül támasztott hírverésen újabb szavazatokat nyerjenek.

III. AKNAMUNKA A BÉKÉS KAPCSOLATOK LEPLE ALATT

NÖVEKVŐ IDEGENFORGALOM – ÚJ LEHETŐSÉGEK

1956 után, a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának következtében – a békés egymás mellett élés elvének gyakorlati alkalmazása során –, jelentősen kiterjedtek külpolitikai, kereskedelmi és kulturális kapcsolataink a kapitalista országokkal. E fejlődéssel párhuzamosan rohamosan növekedett az idegenforgalom és a kapitalista országokba kiutazó magyar állampolgárok száma. Az itthon élő és a Nyugatra szakadt magyarok érintkezése elé a Magyar Népköztársaság kormánya nem gördít akadályt. Sőt, szívesen látja azokat a magyarokat, akik baráti érzelmeket táplálnak az új Magyarország iránt és sokszor több évtized után hazalátogatnak szülőföldjükre. S ha csak rajtunk múlik, ezek a kapcsolatok fejlődni fognak a jövőben is mindazokkal a kivándoroltakkal, akik nem akarnak ártalmunkra lenni.

Érdemes megemlítenünk, hogy egyre több azoknak a kommunizmus eszméitől ugyan távol álló, de a békét, a nukleáris leszerelést, a békés egymás mellett élést igenlő emigránsoknak a száma, akik aktív harcot folytatnak a harmadik világháborút előkészítő „keresztes lovagok" ellen. Számos példa bizonyítja, hogy ma már nemcsak kommunista vagy lojális emigránsok állnak ki mellettünk egyes kérdésekben, hanem – józan eszükre hallgatva, a reális helyzetből és nem utolsósorban hazájuk iránti szeretetből kiindulva – olyan magyarok is elítélik sajtójukban vagy felszólalásaikban az imperialista kormányok Magyar Népköztársaság-ellenes lépéseit, akik egyébként nem hívei a szocializmusnak.

A kapitalista országokban ezrével vannak olyan magyarok is, akik tagjai a kommunista pártnak, és több tízezren részt vesznek a különféle haladó szervezetek munkájában. Az üldöztetéstől vissza nem riadva, bátran harcolnak a reakció ellen, a befogadó ország

népének társadalmi, szociális haladásáért, a békés egymás mellett élésért, a háború elkerüléséért. Veszélyekkel teli áldozatos erőfeszítéseikkel szerte a világon öregbítik a magyar nép jó hírét.

Magától értetődik, hogy ellenségeink unos-untalan megkísérlik, hogy a javuló kapcsolatokat kihasználják az ellenünk folytatott propaganda- és aknamunkában. Ezeket az ellenséges mahinációkat meg fogjuk akadályozni, és még zavartalanabbá tesszük a honi és a külföldi magyarok viszonyát.

Javulnak kapcsolataink, bővül utasforgalmunk a külföldiekkel általában is, és a jóindulatú nyugatiakban többnyire kedvező benyomást kelt az, amit Magyarországon tapasztalnak. Ma már mind több azoknak a nyugati állampolgároknak a száma, akik személyesen meggyőződtek arról, milyen hazugságokat hitettek el velük a nálunk uralkodó viszonyokról, s immár a burzsoá sajtó és rádió számára is lehetetlenné vált a valóság teljes elhallgatása. Emellett önmagában az a tény, hogy magyar állampolgárok tömegesen utaznak Nyugatra, kedvező visszhangra talált, és az általuk elmondottak hozzájárultak belső viszonyaink reálisabb megítéléséhez. Ugyanakkor a külföldön járt magyarok többségére az jellemző, hogy a csillogó felszín mögött meglátták a kapitalista világ problémáit és ellentmondásait is, ennek hatására jobban értékelik szocialista rendszerünk humanizmusát, előnyeit.

Persze a fejlett kapitalista országokból érkező látogatók is hatnak az itthoniakra, terjesztik a burzsoá életszemléletet és ideológiát. Egyre több eset bizonyítja, hogy itt nem csupán spontán jelenséggel állunk szemben. A nyugati országok hírszerző és más állami szervei felkészítik a szocialista országokba utazók egy részét. Ellátják őket különböző tájékoztató brosúrákkal és könyvekkel, meghatározzák magatartásukat, és azt is megmondják, hogy ha az adott szocialista ország állampolgáraival érintkeznek, milyen provokatív kérdéseket tegyenek fel nekik, miről vitatkozzanak, miben tanúsítsanak bizonyosfajta lojalitást.

A „Sunday Telegraph" 1964 februárjában közölte, hogy az illetékes angol hatóság (a Pénzügyminisztérium) utasította az összes állami hivatalnokokat: mielőtt kommunista országba utaznak, kérjék állambiztonsági tisztjeik tanácsát. Arra is felhívta őket, hogy jelentsék be, ha kommunista országok hivatalnokaival érintkeznek

Angliában. A rendelkező körlevél figyelmezteti a hivatalnokokat, hogy a minden minisztériumban és hivatalban jelen levő állambiztonsági tiszttel kötelesek közölni azt a szándékukat is, ha „vasfüggöny mögötti országban" – beleértve Jugoszláviát és Kubát – akarnak nyaralni. Ilyen bejelentésre kötelezték az állami hivatalnokokat közszolgálatból való kilépésük után is.

Az Egyesült Államokban is mind szervezettebbé válik és mindjobban elterjed az utazni készülő állampolgárok „kioktatása". Az amerikai szenátus Külügyi Bizottsága 1963 végén tárgyalta az úgynevezett Freedom Academy (Szabadság Akadémia) felállítására vonatkozó törvényjavaslatot, amely a kommunizmus elleni harc céljaira olyan vezetők felkészítését irányozza elő, akik kapcsolatban állnak a szocialista országokkal. A tervek szerint kb. 500 magas és középbeosztású kormánytisztviselőt és külügyi alkalmazottat, továbbá mintegy 500 egyéb közéleti, vezető beosztásban levő személyt fognak kiképezni két-hároméves tanfolyamokon. Ezenkívül rövid, időszakos tanfolyamokat rendeznek mintegy 10 000 magánszemély, köztük egyetemi tanárok, tudósok stb. számára.

A nyugati propaganda- és hírszerző szervek, mint minden lehetőséget, az utasforgalmat is felhasználják hírszerzés, kémkedés és „pszichológiai" befolyásolás céljaira. Különösen fontosnak tartják, hogy befolyásoló tevékenységük differenciált legyen. Jelentős erőfeszítéseket tesznek az értelmiség és az ifjúság megnyerésére. Ezen túlmenően szakmák, foglalkozások szerint is igyekeznek megközelíteni az embereket. Tudósokat, mérnököket, írókat, újságírókat, kereskedőket, ifjúsági delegációkat stb. képeznek ki és küldenek be ilyen feladattal. A beutazó „szakemberek" között nagyon sok olyan akad, akinek tényleges foglalkozása nem azonos azzal, ami útlevelében szerepel, mert a valóságban ellenséges kém- vagy propagandaszervezet megbízottja, ügynöke, esetleg hivatásos hírszerző.

Az imperialista országok kémszervezetei a kiutazó magyar állampolgároktól is igyekeznek információkat szerzni. Nyugat-Németországban, Angliában, Franciaországban, az Egyesült Államokban és ezen országok ausztriai hírszerző központjaiban módszeresen foglalkoznak a kiutazó magyar állampolgárok megnyerésével és „beszéltetésével". Bécsben például a Szabad Európa Rádió információgyűjtő irodát állított fel „Fessel Institut" fedőnéven. Dr. Fessel,

az iroda vezetője emigráns diákokkal dolgozik, akik igyekeznek rávenni a kiutazókat, hogy töltsék ki az „Institut" kérdőíveit, amelyek gazdasági, politikai, katonai adatok iránt is érdeklődnek.

A békés egymás mellett élés politikájának pozitív következményeit még elég sokan félreértik nálunk, illúziókban ringatják magukat, s elfeledkeznek a minimális éberségről is. Vannak jóindulatú, a szocializmust igenlő emberek, akik olyan gondtalanul fecsegnek bele a nagyvilágba, mintha a vesztünkre törő imperializmus legjobb indulatú szomszédunk lenne. Pedig az ellenséges kémszervezetek érdeklődési köre hazánk iránt – csakúgy mint a többi szocialista ország iránt – rendkívül széles. Agresszív háborús szándékaikat bizonyítja, hogy mindenekelőtt a katonai titkok után érdeklődnek, s ezzel párhuzamosan belső helyzetünk, nemzetközi kapcsolataink minden olyan mozzanata után is kutatnak, amelyek – reményeik szerint – felhasználhatók rendszerünk bomlasztását, fellazítását célzó terveik keresztülvitelében. Johnson elnök több alkalommal, például 1964 májusában a Marshall könyvtár felavatásakor, nyilvánosan is hangoztatta, hogy a szocialista országok és az Egyesült Államok között fennálló diplomáciai, kereskedelmi, turisztikai, kulturális stb. kapcsolatokat a szocialista rendszerek „fellazítására, liberalizálására" s a szocialista országok közötti ellentétek szítására szándékoznak kihasználni.

ILLÚZIÓ ÉS VALÓSÁG

Az imperialisták törekvéseit nem hagyhatjuk figyelmen kívül. A világban kialakult új erőviszonyok ellenére az általános válsággal küzdő imperializmus anyagi-technikai forrásai, melyeket a népek elnyomása és kizsákmányolása árán szerzett, ma sem csekélyek. Erőinek latba vetésével egyelőre képes arra, hogy helyenként – ideig-óráig – megakadályozza vagy hátráltassa a forradalmi erők sikereit. Stratégiájának, taktikájának módosítására csak a szocialista és a békeszerető országok állandóan növekvő ereje, a népek fokozódó antiimperialista harca kényszeríti. Mint ahogy szintén ezek azok a tényezők, amelyek visszatarthatják a termonukleáris háború kirobbantásától és rászoríthatják a békés egymás mellett élésre.

Hazánkban a legszélesebb tömegek egyetértenek pártunk prog-

ramjával, helyeslik és támogatják politikáját. A szocializmus belső ellenségeinek köre leszűkült. A szétszórtan még ellenálló reakciós elemek elszigetelődtek, és csak a kívülről jövő biztatások lobbantják fel bennük időnként a reménykedés parazsát. Rendszerünk szilárd alapokra épült, és semmiféle ellenséges mesterkedés nem ingathatja meg. De azért nem hunyhatunk szemet az előtt, hogy a jóindulatú objektivitás, a békülékenység álarcát öltő imperialista politika és annak propagandája hamis illúziókat kelt bizonyos rétegekben, zavarja tisztánlátásukat, akadályozza szocialista tudatuk fejlődését, és csökkenti aktivitásuk fokát a szocializmus építésében.

Az ellenség szándékaival és terveivel számolnunk kell. Más kérdés az, hogy tudjuk: az imperialista stratégák légvárai már akkor kezdenek összeomlani, amikor „pszichológiai" bomlasztó terveik számára elkészítik „tudományos" helyzetértékeléseiket. Ezek a helyzetértékelések, még ha részkérdésekben igaznak is látszanak, alapjaikban hibásak – vágyálmokat, ferde képet tükröznek. S végül is az ezekből fakadó cselekedetek kudarca – csakúgy, mint a dullesi koncepció kudarca – előbb-utóbb bekövetkezik.

TARTALOM

I. A FELLAZÍTÁSI POLITIKA ÉS SZERVEZŐI 5

„A kommunizmust egyszerűen el fogjuk távolítani" 5
Pszichológiai hadviselés 6
A fő szervezők és végrehajtók 9
Egy gigantikus propagandaapparátus 11
A leghatásosabb eszköz 14
Reklám és propaganda 16

II. MAGYAR EMIGRÁNSOK A FELLAZÍTÁS SZOLGÁLATÁBAN 19

Az emigrált politikusok felkarolása 19
A „rab népek" gyülekezete 21
„Megteremtjük a belső zavargások előfeltételeit..." . . . 24
Egy ellopott levél 25
Jelentkezzen, aki részt akar venni az ellenállásban! . . . 27
A professzor úr helyzetelemzése és a lázadás jelszavai . . 28
A kudarc okai, avagy a bűnbakok keresése 30
„A műsorpolitika statikus jellege" és az irreális tervek . . 32
„Vissza a szentkoronához" 34
„Ideológiai negyedóra" és lövészcsapatok 36
... Úgy kell szerkeszteni, hogy az amerikaiak fizessenek érte..." 41
Megváltozik a profil 46
„Tudományos" intézet a legújabb történelmi tapasztalatok elemzésére 49
Brüsszelből eltűnt egy ember 50
A szolgák lázadása 53

Mindenki az „önrendelkezésért" 56
Kortesfogás és kortesek 61

III. AKNAMUNKA A BÉKÉS KAPCSOLATOK LEPLE ALATT 65

Növekvő idegenforgalom – új lehetőségek 65
Illúzió és valóság 68

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Szerkesztette: Fonó Györgyné
A borító Murányi István munkája
Műszaki vezető: Szécsi Andor
Műszaki szerkesztő: Jordán Gusztávné
A szedést 1965. I. 23-án kezdték meg
Megjelent 1965. IV. 17-én, 8300 példányban
Terjedelme 4,5 (A/5) ív + 1 ív melléklet
PL-61-K-6567

65.0192/1 – Zrínyi Nyomda, Budapest. F. v.: Bolgár I.

Kennedy, Dulles és McCone

Az Egyesült Államokban a hírszerző szolg
legfőbb irányítói a mindenkori el

A CIA főhadiszállása Washington mellett.

Ügynökei behálózzák az egész világot

A léggömb-akció útvonala.

A kiindulópont – München

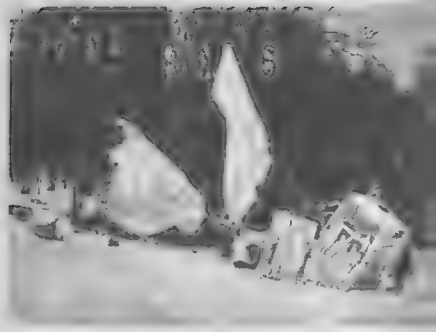

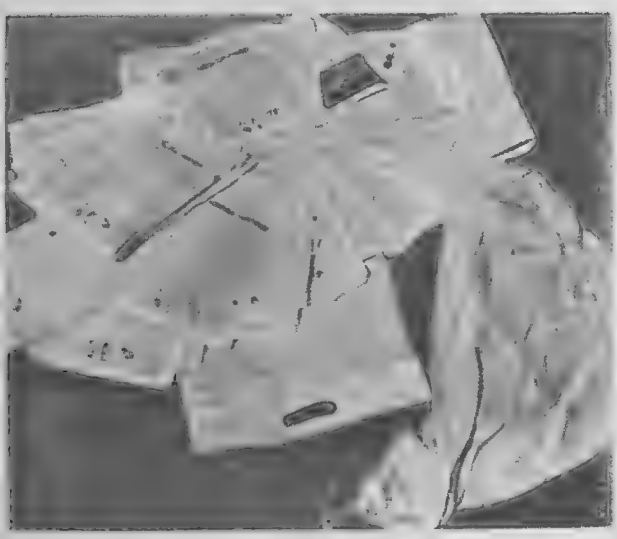

Uszító röplapok a léggömbhöz kötött csomagban.

Pszichológiai fegyver kevés hatással.

Szeptember 19[illegible]

Kedves Honfitársam!

Mellékelten megküldjük Önnek Mr. Adolf Berle-nek a strassburgi egyetem nyári évadnyitója alkalmából – 1956 augusztus 7.-én – elmondott megnyitó beszédét. Mr. Berle elnöke a Szabad Európa Egyetemnek, elnökségi tagja a Szabad Európa Bizottságnak, tanára a Columbia Egyetem jogi fakultásának. Mr. Berle a harmincas évek elején Franklin D. Roosevelt, az Egyesült Államok elnökének volt munkatársa. A harmincas évek végén és a negyvenes évek elején külügyi államtitkár, majd brazil nagykövetként szolgált. [illegible]

Ugy érezzük, hogy Mr. Berle beszéde Önt is érdekelni fogja.

Üdvözlettel

[illegible] Titkár

[illegible] it [illegible]
[illegible]stanok, melyek [illegible]
[illegible] szelleme[illegible]
[illegible], legsötétebb időszakában [illegible]
lengyelek, magyarok, csehszlovákok, [illegible]
[illegible] jogukhoz, hogy a saját életük felett[illegible]
megfelelő kormányzatot teremtsenek. [illegible]
országainak a népei mint[illegible] polgárai a szabad világnak [illegible], hogy
rövid néhány éven belül politikailag is a szabad országok polgárai lesznek.

Fenti tényekre való tekintettel az előttünk álló év óriási felelősséget ró ránk. A kérdés nem az, hogy felszabadulnak-e ezek az országok, mert az bizonyos. A kérdés az, hogy hogy végződik a felszabadulás és utána milyen lesz az ujjászületett Európa. Ezek a problémák a mi problémáink, mert az [illegible] [illegible]ességek a mi gondjainkra [illegible] vannak és mert mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a szabad világban élünk.

II.

Véleményem szerint küzdelmünket nem elsősorban a kommunizmus ellen kell irányitani. Tul nagyok a feladatok, amelyek előttünk állanak ahhoz, hogy időt vesztegessünk negativumokra, vagy egyszerüen önvédelemre. A kommunizmust [illegible] el fogjuk távolitani, mint ahogy az uj és nagyszerü célunk akadályát [illegible] a XX-ik század [illegible] alapja.

Mi mindannyian tudjuk, hogy ami elmult, az többé vissza nem jön. A [illegible] világháború előtti viszonyok már a multba tartoznak. Az idő nem forog [illegible]felé, sem gazdasági, sem politikai téren. A csődbejutott sztalini [illegible] [illegible] olyan rendszert kell építenünk, amelynek tartósságát az biztosítja, hogy a logikus emberi [illegible] szabályain működik.

A Szabad Európa Kollégium levele

Az ajánlás és [illegible]

MAGYAR FORRADALMI TANÁCS

A [illegible] Forradalmi Tanács Kulturális és Tájékoztatási Bizottsá-[illegible] javaslata alapján 1957. január 6-án a Tanács által el-fogadott határozatok:

I. R á d i ó

A Magyar Forradalmi Tanács köszönetet mond a szabad világ rádióinak magyar nyelvű adásaiért, amelyekkel nagy mértékben mozdították elő a tájékozódás lehetőségét, valamint az ellenállás szellemének ébrentartását. Az objektiv hirszolgálatot teljes egészében a BBC, valamint a Radio Paris adásai szolgáltatták a magyar népnek.

A Magyar Forradalmi Tanács szükségesnek látná, hogy külön rádióadóval rendelkezzék, amelynek segitségével szempontjait, állásfoglalásait hiven tudná a magyar nép felé sugározni, ezért külön adó felállitására törekszik.

A Szabad Európa Rádió [illegible] elismerjük, eddigi műso[illegible]rálták, nem támadjuk. Elismerjük azt a hallatlan értéket, mely a magyar közvélemény kialakulásában döntő módon mutatkozott [illegible]. A kétségkivül előfordult hibák kiküszöbölés szempontjából [illegible]juk a megválasztandó intézőbizottságot, hogy lépjen érintkezésbe a Szabad Európa Rádióval, hogy a bizottság jelentése alap[illegible] kialakult álláspontunkat tájékoztatás céljából a rádió felsz[illegible], szervezeti és személyi kérdések megoldására a rádió ill[illegible] vezetőinek tudomására hozzák.

Amennyiben a Szabad Európa Rádió illetékes vezetői állásfoglalásunkat elfogadják a szükséges műsorpolitikai, szervezeti és [illegible] változtatásokat eszközlik, a közgyűlés javasolja, hogy [illegible] Európa Rádió Magyarország felé sugárzandó adásának nevét [illegible] néppel való szorosabb kapcsolat biztositása miatt "Szabad Kossuth Rádió"-ra változtassa meg.

MAGYAR FORRADALMI TANÁCS

A Magyar Forradalmi Tanács közgyűlésének állásfoglalása a Szabad Európa Rádió magyar adásával kapcsolatban.

Strasbourg, 1957. I. 6.

A magyar népnek feltétlenül szüksége van a szabad tájékozódásra, az objektiv hirszolgálat minél teljesebb lehetőségére. Ezt a tájékoztatást az adott realitások figyelembe vételével a leghatásosabban a Szabad Európa Rádió végezheti.

Akkor, amikor a Szabad Európa Rádió magyar adását vizsgálat alá vettük, azt abból a célból tettük, hogy a műsor megjavitása közös célunkat: a magyarság töretlen ellenállásának szolgálatát az ellenforradalmi bolsevik diktatúrával szemben határozottabban biztositsa. A [illegible] alaposan megvizsgálta a Szabad Európa Rádió magyar nyelvű adásainak problémáit az alanti eredménnyel:

A Sz.E.R. magyarnyelven tartott adásainak egyik legszembe[illegible] hibája a műsorpolitika statikus jellege volt. Magyarországon [illegible] külön fázisokon keresztül állandó változás[illegible] volt. A Sz.E.R. viszont mindig körülbelül az 1950-es évnek meg[illegible] [illegible] gondolkodott. Az az érzésünk, hogy a propa[illegible] [illegible] felszines megfogalmazásban került sugárzásra. [illegible] a Sz.E.R. nem túlságosan szerencsés szerepe a forra[illegible] [illegible]. A Sz.E.R. már az első napokban ellentmondá[illegible] [illegible] helyzetét és az erőviszonyokat számitá[illegible] [illegible] terveket is [illegible] volt, vagy vizsgált. A

A „Magyar Forradalmi Tanács" határozata

Akcióba lép a strasbourg-i új emigráns szervezet

A legitimisták újsága

Íme, Európa bölcse

Anti-Communists Of The World, Unite!

Szabad MAGYARSÁG

FREE HUNGARIANS
AMERICAN-HUNGARIAN
NEWSPAPER

…. 6. ÉVF. No. 33. SZÁM. NEW YORK, N. Y. 1231. Október 1. vasárnap Ára 25 US …

A magyar mérnök
…: FIALA FERENC

A tömeges szovjet-atomrobbantás súlyos veszélyei
SZABADSÁGHARCOS SEREGSZEMLE CHICAGOBAN

Magyar SZABADSÁG

American - Hungarian Newspaper

Az amerikai nyilasok lapja

A motto: Világ antikommunistái egyesüljetek!

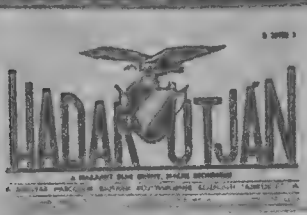

Nyilas lapok
Nyugaton

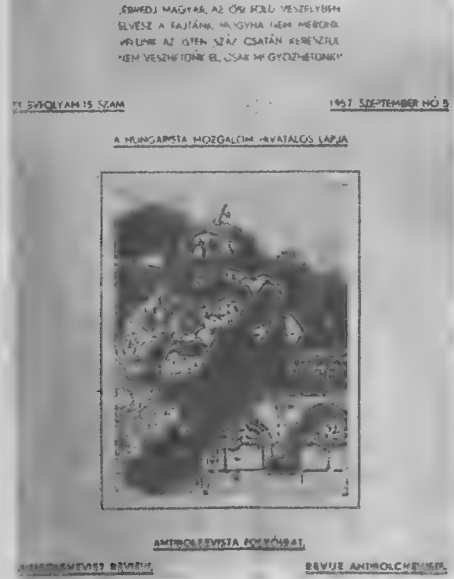

Ismerős emblémák:
kettős kereszt, korona,
csodaszarvas

Irodalmi Ujság

A MAGYAR ÍRÓK LAPJA

ERŐS AZ ÉN BIZALMAM...

Irodalmi Ujság

A MAGYAR ÍRÓK LAPJA

JUS MURMURANDI

A londoni és a párizsi „Irodalmi Újság"

Pontosan a budapesti mintájára

Elnök: A 8. pont elsősorban a sajtóval foglalkozik. Kívánatos, hogy a sajtó és a Szövetség kérdését tárgyaljuk. Van a hat-tagu bizottságnak erről javaslata?

/Nincs/

Elnök: Fontos, hogy a sajtó terén a legnagyobb egységet teremtsük meg. Ha 6-8 magyar nyelvű lap jelenik meg, mind megbukik. Egységbe kell vonnunk az összes, már meglevő, tisztességes lapokat.

Zilahy: Teljesen egyetért az elnökkel. Ezenkívül fontos az is, hogy a magyar irodalom, amelyben hatalmas érték van, az idegennyelvű olvasók számára hozzáférhetővé váljék. Bár nincsenek nagy reményei, hogy magyar nyelvű irodalmi ujság milyen anyagi körülmények között fog prosperálni, minden erejéből támogatni kívánja. De az az igazi feladatunk, hogy a magyar irodalmat a világ elé vigyük, erre megvan az alkalom. Gondoskodnunk kell arról, hogy akár antológia formájában, a magyar irodalmat a nagyobb világnyelvekre, elsősorban angolra, áttegyük.

Pálóczi: Bejelentést kíván tenni: Egy-két hónappal ezelőtt Ignotus és én ajánlatot kaptunk, hogy indítsunk irodalmi folyóiratot, amelyre a pénz rendelkezésre áll. Mi ezt a lapot nem indítottuk meg, mert bár a mi személyünkhöz futott be az ajánlat, ugy éreztük, nem a mi személyünknek szól és ugy gondoltuk, az Író Szövetség döntsön róla. Megvizsgáltuk, ki az, aki ezt az ajánlatot tette: a Congress for Cultural Freedom; vezetői kizárólag kulturális célokat akarnak szolgálni, írásban adják és leszögezik, hogy semmiféle politikai vagy más uton, befolyást nem gyakorolnak. Kibizzák az Író Szövetség vezetőségére, hogy az író nyitsa a lapot. Mi áttanulmányoztuk eddigi kiadványaikat és lapkivágásokat gyüjtöttünk. Tudományos és művészeti akciókat támogatnak, ösztöndíjakat adnak. Mi ugy találtuk, nincs sehol semmi olyan momentum, ami gyanus volna. A Ford Foundation áll mögöttük. – Ha ez nyilvánosságra kerül, Kádárék azt fogják mondani, hogy amerikai pénzért dolgozunk. Ezért közvetítő testületet létesítettek, amely a magyar pénzek felett felügyeletet gyakorol. A Ford Foundation azért adta a pénzt a Congress-nak, hogy a kulturális megujhodást támogassa és elsősorban azok részesüljenek ebből, akik most jöttek ki, általában az uj emigránsok és a fiatalok. Ez nem jelenti a régi emigráció kizárását, csak a fő szempont kihangsulyozását. – Egy ilyen lapot olyképpen tartanak el, hogy a nemzetközi cikk-honoráriumot fizetik; de természetesen szeretnék és remélik, hogy idővel el tudja majd tartani önmagát. De nem szabnak határidőt, és akkor is tartják a lapot, ha nem válik önellátóvá. Javaslom, hogy a közgyülés utasítsa a megválasztandó vezetőséget, hogy ez a lap az otthoni Irodalmi Ujság szellemében jelenjék meg és ugy nevezzen ki szerkesztőbizottságot és ugy csinálják, ahogyan otthon csinálták. Arra is van alap, hogy a magasszinvonalu Láthatárnak támogatást szerezzünk, bár erről még korai volna konkrét javaslatot tenni.

Elnök: Nem lehetne a két ujságot, a megindítandót és a Láthatárt, kapcsolatba hozni? Hogy a két lap között vetélkedés ne jöhessen létre, valami csucsszervezetet kellene létesíteni, amely mind a két lapot támogatná? Nem lehetne akár az Irodalmi Ujságban akár a Láthatárban Zilahy gondolatát megvalósítani olyan formában, hogy ezek a lapok időről-időre két nyelven jelenjenek meg?

A Magyar Írók Szövetsége Külföldön alakuló közgyűlésének jegyzőkönyvéből

„Kádárék azt fogják mondani, hogy amerikai pénzért dolgozunk"

Kedves Barátunk !

[illegible] meghívjuk az Intézet konferenciájára,

[illegible]

[illegible]ével 1960. május 7-8-án rendezünk Brüsszelben.

A konferencia napirendjét, részletes programmját, valamint az egyes előadások időpontját április 28-ig közöljük Önnel. Az utiköltséget és a brüsszeli tartózkodás költségeit az Intézet magára vállalja.

Abban a reményben, hogy megtiszteltetésünkre részvételével és a vitában való aktív közreműködésével, várjuk szíves válaszát.

Baráti üdvözlettel

Nagy Imre Kéri Pál

Meghívó
a Nagy Imre Intézet
konferenciájára

„Az utiköltséget és a kétnapos brüsszeli tartózkodás költségeit az Intézet magára vállalja"

SZEMLE

Társadalomtudományi folyóirat

V. évf. 4. szám

1963

NAGY IMRE POLITIKAI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET

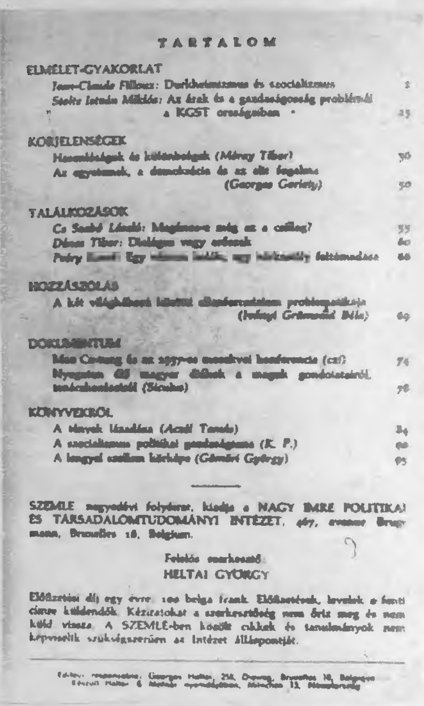

TARTALOM

ELMÉLET-GYAKORLAT

Jean-Claude Filloux: Durkheimizmus és szocializmus 2

Stoltz István Miklós: Az árak és a gazdaságosság problémái a KGST országaiban 25

KORJELENSÉGEK

Hasonlóságok és különbségek (*Méray Tibor*) 30

Az egyetemek, a demokrácia és az elit fogalma (*Georges Goriely*) 50

TALÁLKOZÁSOK

Cs. Szabó László: Megérjük még az a csillag? 55

Dénes Tibor: Dialógus vagy erőszak 60

Petry [illegible] Egy [illegible] feltámadása 66

HOZZÁSZÓLÁS

A két világháború közötti államformaválasztás problematikája (*Iványi Grünwald Béla*) 69

DOKUMENTUM

Mao Ce-tung és az 1957-es moszkvai konferencia (*czf*) 74

Nyugaton élő magyar diákok a maguk gondolataikról, tanácskozásaikról (*Siculus*) 78

KÖNYVEKRŐL

A tények lázadása (*Aczél Tamás*) 84

A szocializmus politikai gazdaságtana (*K. P.*) 90

A lengyel csillag kórképe (*Gömöri György*) 95

SZEMLE negyedévi folyóirat, kiadja a NAGY IMRE POLITIKAI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET, 467, avenue Brugmann, Bruxelles 18, Belgium.

Felelős szerkesztő:
HELTAI GYÖRGY

Előfizetési díj egy évre: 100 belga frank. Előfizetések, levelek a fenti címre küldendők. Kéziratokat a szerkesztőség nem őriz meg és nem küld vissza. A SZEMLE-ben közölt cikkek és tanulmányok nem képviselik szükségszerűen az Intézet álláspontját.

[illegible]

A Nagy Imre Intézet folyóirata

Mi is az a nemzeti kommunizmus?

NÉPSZAVA

MAGYAR SZABAD SZAKSZERVEZETI LAP

I. évfolyam, 16. szám — Főszerkesztő: KÉTHLY ANNA — 1956. október 23.

MAGYAR DIKTATURA

LEGYŐZÖTTEK ÉS GYŐZHETETLENEK

NÉPSZAVA, 1963 aug.-szept. hó 8

Kéthly Anna levele az ENSz közgyűlése elnökéhez

A MAGYAR KÖZVÉLEMÉNY azt várta az ENSz Főtitkárának magyarországi látogatásától, hogy érvényt szereznek az ENSz magyar ügyben hozott határozatainak. Ezzel szemben a látogatás a rendszer melletti propaganda céljait szolgálta. Az ENSz tehetetlenségének ily tragikomikus megnyilvánulására arra késztette Kéthly Annát, a forradalmi kormány államminiszterét, hogy a Közgyűlés Elnökéhez írt alábbi levélben rögzítse le a magyarországi állapotokat.

Őexcellenciája, az Egyesült Nemzetek Szövetsége Közgyűlése Elnökének,

New York.

A magyar demokratikus emigráció nevében megállapítom, hogy U Thant Főtitkár Úr budapesti beszédének néhány részlete nem felel meg a tényeknek. A kiadott amnesztia-rendelet nem terjesztette ki a büntetés alóli mentességet a forradalom minden résztvevőjére, az ellenállók engedélyezését nem úgy kezelik, mint minden állampolgárt megillető jogot, hanem mint a kormányzat kedvezményét; minden egyéb jelenség, amelyet a magyar kormány, mint enyhülést jellemez, csak felületes javulás.

Mindaddig, míg Magyarország aknazárral és drótsövénnyel van a külföld elől elzárva, míg orosz csapatok tartják megszállva az országot, míg szabad választásokkal a magyar nép valódi akarata meg nem állapítható, míg a sajtó, a gyülekezés és elsősorban a szakszervezetek szabadsága nincsen biztosítva, addig a magyar kormány megtartása ellentétben áll azokkal a határozatokkal, amelyeket az Egyesült Nemzetek Szövetsége Közgyűlése hozott. E határozatok végrehajtását a magyar kormány mindeddig makacsul megtagadta, a magyar nép önrendelkezési és emberi jogait nem tartja tiszteletben, mint erre őt az Egyesült Nemzetek Szövetségéhez való tartozás kötelezi.

Kéthly Anna,
a forradalmi Nagy Imre kormány
államminisztere

A „Népszava" két számából

Tarthatatlanul szélsőséges vonalat vitt

M.M.L.S.
BUDAPEST,

Magyar Kovetseg

L O N D O N

35 Eaton Place, S. W. 1

England

vitát a párt valamennyi szervezetében majd vitatja meg a kérdést a Központi Bizottság rendkívüli plénuma. Ilyenóden a Párt olyan helyes politikát alakíthat ki, amely a Magyar Népköztársaság érdekeit védve megóvja pártunkat is az antimarxista-leninista elhajlástól.

Magyar Marxista-Leninisták Szövetsége.

A magyar diplomatáknak küldött röplap és borítékja a hamisított bélyeggel és bélyegzővel

Mai számunkban: *Akció a nyugdíjak ügyében*

Magyar Híradó

„A csend nem segíti elő a békét"

A népek önrendelkezési ügyének határozata

NEMZETŐR

HAZADNAK RENDÜLETLENEL LÉGY HÍVE ÓH MAGYAR

Önrendelkezési jogot Közép- és Keleturópa népeinek!

UJ HUNGÁRIA

SZABAD MAGYAROK FÜGGETLEN HETILAPJA

A bonni parlament önrendelkezési jogot követel minden nép számára

4 NÉPSZAVA, 1963 november 2

AZ ELNYOMOTT NÉPEK ÖNRENDELKEZÉSI JOGA

Amikor az amerikai propaganda meg a Fulles-i külpolitika irányítása alatt állott „felszabadítással" biztatták az elnyomott keleteuropai népeket. A magyar forradalom idején ez a felelőtlen propaganda elnémult. Azóta messzemenő óvatosság jellegzetes vonása a Keleteurópa felé irányuló ameri-

Emigráns lapok versenyben az önrendelkezésért